

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного обліку і аудиту

**Галузь знань
Спеціальність
Спеціалізація (за наявності)**

**05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
Міжнародна економіка**

Форма навчання: очна (денна)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

здобувачки Парубець Юлії Вадимівни

Науковий керівник: к.е.н., професор Лук'яненко Любов Іванівна

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Галенко О. М.

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного обліку і аудиту

Галузь знань
Спеціальність
Спеціалізація (за наявності)

05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
Міжнародна економіка

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти _____ Парубець Юлії Вадимівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ денної

_____ **форми навчання**

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Соціальна політика сталого розвитку Європейського Союзу»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " _____ " _____ 20__ р. № _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні засади дослідження соціальної політики сталого розвитку Європейського союзу <i>(назва розділу)</i>
Розділ 2	Аналіз та перспективи розвитку соціальної політики сталого розвитку Європейського союзу <i>(назва розділу)</i>
Розділ 3	Перспективи подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку Європейського союзу <i>(назва розділу)</i>
Об'єкт дослідження:	Соціальна політика у контексті сталого розвитку Європейського союзу

Предмет дослідження:	Аналіз ефективності системи соціальної політики у контексті сталого розвитку, історичне підґрунтя її реалізації, дослідження проблем якими стикнулись уряди у ході впровадження та реалізації політик
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Дослідження історії становлення та розвитку соціальної політики Європейського союзу, визначення інституціонально-політичного устрою Європейського союзу у сфері реалізації соціальної політики, аналіз сучасного стану та наявних проблем соціальної політики сталого розвитку ЄС, дослідження інструментів та механізмів реалізації соціальної політики та як вони сприяють сталому розвитку Європейського союзу, аналіз ефективності впровадження соціальних програм з метою забезпечення сталого розвитку, перспективи та напрями подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку ЄС.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1 | Розкрити інституціональний політичний устрій ЄС у сфер реалізації соціальної політики. Показати історію становлення та сучасний стан соціальної ЄС, сьогоденні проблеми її сталого розвитку.

У розділі 2 | Розглянути інструменти та механізми реалізації соціальної політики Сталого розвитку ЄС, аналізи їх впливу на жителів ЄС, а також перспективу подальшого розвитку.

У розділі 3 |

Завдання підготував науковий керівник

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Завдання одержав здобувач

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 45 сторінок, 1 таблицю, 9 рисунків, список використаних джерел з 42 найменувань, додатки.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Об'єктом дослідження є соціальна політика в контексті сталого розвитку Європейського Союзу.

Предметом дослідження процеси створення сприятливих умов для залучення інвестицій в корпорації.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – Дослідження історії соціальної політики Європейського союзу, структуризація інституціонально-політичного устрою Європейського союзу у сфері реалізації соціальної політики, аналіз сучасного стану та наявних проблем соціальної політики сталого розвитку ЄС, аналіз інструментів та механізмів реалізації соціальної політики та як за допомогою них вкинується соціальна політика для забезпечення сталого розвитку Європейського Союзу, аналіз ефективності впровадження соціальних програм з метою забезпечення сталого розвитку, перспективи та напрями подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку ЄС.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- Дослідження історії становлення та розвитку соціальної політики Європейського Союзу;
- Визначення інституціонально-політичного устрою Європейського Союзу у сфері реалізації соціальної політики;
- Аналіз сучасного стану та наявних проблем соціальної політики сталого розвитку ЄС;
- Дослідження інструментів та механізмів реалізації соціальної політики та як вони сприяють сталому розвитку Європейського союзу;
- Аналіз ефективності впровадження соціальних програм з метою забезпечення сталого розвитку.
- Перспективи та напрями подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку ЄС.

Практичне значення отриманих результатів Теоретичні та практичні дослідження створили уявлення про те, як реалізується соціальна політика у межах великого об'єднання як Європейський союз, показали як вони впливають на жителів Європейського союзу і з якими проблемами можуть стикнутися в подальшому жителі союзу. Дослідження даної теми може стати прикладом для інших країн та союзів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024

Рік захисту роботи: 2024

Ключові слова: Європейський Союз; соціальна політика; сталий розвиток; реалізація; економічний розвиток.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми « _____ »

_____ (прізвище, ініціали)
на тему _____
_____ (назва теми)

1. Актуальність теми: _____

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: _____

3. Наявність самостійних розробок автора _____

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій _____

5. Наявність недоліків: _____

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК (0-70 балів): _____

Науковий керівник _____
(посада, учене звання, науковий ступінь)

(підпис) (прізвище, ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	6
1.1. Історія становлення та розвиток соціальної політики Європейського Союзу.	6
1.2. Інституціонально-політичний устрій Європейського Союзу у сфері реалізації соціальної політики.....	12
1.3. Сучасний стан та проблеми соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	21
2.1. Інструменти та механізми реалізації соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу.....	21
2.2. Аналіз впливу реалізації соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу.....	28
2.3. Перспективи подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку Європейського союзу.....	37
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46

ВСТУП

Соціальна політика є невід'ємною частиною існування будь якої держави. Адже її реалізація дозволяє громадянам жити у стані захищеності та впевненості у теперішньому та майбутньому, що позитивно впливає на різні державні інститути, а також на економічний стан країни, так як суспільство більше вмотивоване працювати на її користь коли знаходяться у стані безпеки. Саме тому дослідження сутності соціальної політики, методів та інструментів її реалізації, та досвіду впровадження у різних країнах світу є важливим на сьогоднішній день. Адже людство стикається з новими викликами, такими як зміна клімату, погіршення екологічного стану планети. На порядку денному залишаються також і «старі» проблеми, такі як війни, голод, нерівність, що означає, що у суспільства немає однозначного вирішення даних питань, що робить тему дослідження соціальної політики ще більш значущою.

У роботі проаналізовано останні дослідження та публікації науковців, а також законодавчих актів, нормативних документів, статистичних даних.

Саме тому метою даної кваліфікаційної роботи ми ставимо аналіз системи соціальної політики в контексті сталого розвитку ЄС задля виявлення стратегій, інструментів, які використовуються урядами країн ЄС для забезпечення соціального благополуччя та стійкості суспільства, аналіз стратегій у розрізі успішної та провальної реалізації, та що стало причиною провалу у реалізації певних стратегій соціальної політики. Завданнями, які автором поставлено для досягнення даної мети є:

1. Дослідження історії становлення та розвитку соціальної політики Європейського Союзу;
2. Визначення інституціонально-політичного устрою Європейського Союзу у сфері реалізації соціальної політики;
3. Аналіз сучасного стану та наявних проблем соціальної політики сталого розвитку ЄС;

4. Дослідження інструментів та механізмів реалізації соціальної політики та як вони сприяють сталому розвитку Європейського союзу;
5. Аналіз ефективності впровадження соціальних програм з метою забезпечення сталого розвитку.
6. Перспективи та напрями подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку ЄС.

Об'єктом дослідження в даній роботі виступає соціальна політика в контексті сталого розвитку Європейського Союзу.

Предметом дослідження виступає аналіз ефективності системи соціальної політики у контексті сталого розвитку, історичне підґрунтя її реалізації, дослідження проблем, з якими стикнулись уряди у ході впровадження та реалізації політики.

Методами дослідження обрано аналіз літературних джерел, статистичний аналіз, емпіричні дослідження, порівняльний та документальний аналіз.

В якості інформаційної бази було використано актуальні дослідження від українських та європейських науковців, законодавчі, нормативно-правові акти, актуальні статистичні дані із бази даних Eurostat та виконано їх аналіз.

Структура роботи включає в себе вступ, в якому зазначаються актуальність теми, мета та завдання роботи, об'єкт та предмет кваліфікаційної роботи, зазначаються використані методи дослідження та інформаційна база роботи. За вступом прямує перший розділ під назвою: «Теоретико-методологічні засади дослідження соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу», в якому розкриваються такі підпункти як історія становлення та розвиток соціальної політики ЄС, її інституціонально-політичний устрій та сучасний стан і проблеми. У розділі другому, що носить назву «Аналіз та перспективи розвитку соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу» розкриваються також три підпункти, а саме: інструменти та механізми реалізації, аналіз впливу реалізації соціальної політики на жителів ЄС,

перспективи подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку.
Завершують підсумкову кваліфікаційну роботу висновки, в яких зазначається, чи були виконані мета та завдання роботи. За висновками йдуть списки використаних джерел, на основі яких побудована робота, та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Історія становлення та розвиток соціальної політики Європейського Союзу.

Історія становлення соціальної політики Європейського Союзу саме у контексті даного об'єднання, очевидно, є не дуже довгою, адже бере свій початок з моменту підписання Маастрихтського договору, а саме, з 7 лютого 1992 року. Але досліджувати історію соціальної політики ЄС починаючи з кінця ХХ століття досить недоречно, адже передумови та підґрунтя становлення та розвитку політики були закладені ще задовго до підписання даного договору, який, по факту, тільки сильніше скріпив уже існуючі відносини між державами Європи, а не створив їх з нуля.

Першими кроками у становленні соціальної політики ЄС можна виділити, на мою думку, створення співтовариства вугілля і сталі. Звісно, в даному товаристві мова йшла виключно про економічну співпрацю, але, якби не було економічного підґрунтя, про співпрацю в соціальному плані не могло йти і мови.

А ось першими конкретними діями у напрямку соціальної політики, можна виділити створення та підписання Римського договору у 1957 році. Саме у Римському договорі про Євroatом було скасовано обмеження за ознаками громадянства для доступу до роботи у сфері розвитку ядерної енергетики, а також у ньому було зазначення положення про захист працівників ядерної промисловості та населення від радіаційної загрози [1]. А у розділі про Єдине економічне співтовариство згадуються вимоги забезпечення однакової оплати за працю для чоловіків і жінок та гармонізація системи соціального страхування.

Також важливо зазначити створення договору про Європейську економічну спільноту, де в загальному зазначалось про необхідність зв'язку економічної

інтеграції із соціальним розвитком та нейтралізації негативних наслідків цієї інтеграції.

Таким чином, Римський договір став логічним розвитком Європейської спільноти з вугілля та сталі не тільки в економічних сферах, на що часто роблять науковці акцент, досліджуючи даний договір, а й у соціальній. Що підтверджує мою думку про те, що складно розвивати економіку, не вкладаючись в соціальну політику. Адже основні рішення, описані у Римському договорі були покладені на те, щоб вирівняти розподіл робочої сили, направивши робітників із надлишкової Італії до ФРН та Франції, де визначалась нестача робочої сили. [2]

У 1962-1968 роках було надано працівникам право вільного пересування до країни будь-якої держави-члену Європейської спільноти при умові отримання там роботи. Значним мінусом виявилось те, що робітники, які мігрували на роботу не отримали рівності до місцевих робітників. Адже у кожній державі залишилось власне право про обмеження в'їзду іноземних працівників. І уряди користувались ним, обмежуючи в'їзд громадянам Європейського співтовариства, надаючи перевагу працівникам інших країн, які не користувались низкою наданих соціальних прав. [2]

Активним та інтенсивним періодом розвитку соціальної політики науковці виділяють 1980-ті роки. У 1987 році було прийнято Єдиний європейський акт (ЄСА), в якому було зазначено, що соціальна політика ЄС є одним з пріоритетних інструментів інтеграції.

В даному акті було проголошення ціль створення єдиного соціального простору у межах Європейських держав. Головним зрушенням було те, що даним договором було зрушено принцип однакості при вирішенні нагальних соціальних питань і до того ж, створив завдання по створенню одного єдиного соціального простору. [3]

В акті також було зазначені правила регуляції стандартів охорони здоров'я та безпеки на робочих місцях.

Подальшим розвитком стало підписання Хартії Співтовариства про основні соціальні права працівників, в 1989 році, інакше названою як Соціальна хартія, яка в подальшому була інтегрована в правову систему ЄС. [4] В ній було закріплено 12 основних прав працівників.

Але проблемність Соціальної хартії була в тому, що це був скоріше політичний акт, аніж юридичний, що виставляло на порядок денний питання оновлення первинних договорів. Саме в результаті цього було прийняте рішення парламенту про те, що розробляючи законопроекти, вони повинні враховувати в тому числі соціальну політику [3]

Наступним переломним моментом не тільки для соціальної політики, а для всього Європейського співтовариства стало підписання у 1992 році Маастрихтського договору, який заснував Європейський союз у тому виді, в якому він існує і зараз.

В самому Договорі було визнана комунітарна, тобто, спільна соціальна політика ЄС. В договорі були такі розділи: «Соціальна політика, освіта, професійне навчання й молодь», «Економічне й соціальне зімкнення». Додатком до договору йшли Угода про соціальну політику, де зазначались пункти про важливість такого інструменту як діалог між працедавцем та працівником, а також додатком йшов Протокол про соціальну політику. В даних документах були зазначені також інституційні зміни соціальної політики ЄС.

Також, разом із заснуванням Європейського союзу було прийнято три важливі для соціальної політики документи, це такі як:

- Біла книга: «Про зростання, конкурентоспроможність і зайнятість: виклики і шляхи вступу у XXI ст.», де пріоритетними положеннями стали пошук інструментів задля запобігання безробіттю;
- Зелена книга «Європейська соціальна політика, роздуми для Союзу», в якій зазначалось, що впровадження соціальної політики на території новоствореного Європейського союзу несумісне з ідеями обмеження соціального прогресу задля пришвидшеного економічного розвитку;

- Біла книга «Європейська соціальна політика: шлях для Союзу» стала найбільш аналітичною серед всіх перерахованих, адже в ній були дослідженні поняття Європейської соціальної моделі, на основу яких лягли загальноєвропейські цінності, такі як: права особистості, розвиток ринкової вільної економіки, рівні можливості для кожного громадянина, соціальний захист. В результаті розвитку на сьогодні дані постулати стали основою принципу солідарності та об'єднання, які є пріоритетами Єдиної європейської соціальної моделі.

Єдина європейська модель, в свою чергу, покликана стати на захист інтересів кожної верстви населення, а не обмежуватись підтримкою самих уразливих. [5]

В цілому дані документи укріпили фундамент соціальної політики Євросоюзу, закріпивши такі умови, як: високі стандарти праці, спільний ринок праці, гендерну рівність, соціальний захист, співпраця з профспілками.

Під час дебатів, які передували перегляду Амстердамської угоди 1997 року, питання соціальної політики відійшло на задній план через питання занепокоєння Європейською валютною системою, інтеграцією нових східних країн до складу Європейського союзу і новими розділами в угоді, який стосувався політики зайнятості.

Але, все ж таки, у травні 1997 року Соціальний протокол було інтегровано до Амстердамської угоди. В договорі було зазначено пункт про обов'язкову боротьбу із статевою дискримінацією. Але не дивлячись на впровадження нових пунктів, було виділено незначну кількість коштів для їх реалізації. Кошти, в свою чергу, були виділені на заходи покращення матеріального стану людей похилого віку та людей з інвалідністю.

Амстердамський договір, в свою чергу, впровадив розробку основ діяльності Європейського союзу у соціальній сфері, створення постулатів для гарантій якості життя, впровадження сталого розвитку, створення програм та технологій для

створення соціальної стабільності, прогнозування майбутнього ЄС у соціальній сфері.

Таким чином, з плином часу та підписанням Маастрихтського та Амстердамського договорів сформувалась юридична база реалізації соціальної політики, а не лише політичний аспект.

Далі слідували публікації Комісії про соціальну політику, Програма соціальних дій на 1998-2000 роки. Пріоритетними сферами стали: робочі місця, навички та мобільність у неоднорідній та мінливій сфері праці та інклюзивність суспільства.

В 1990-ті роки було прийнято рекомендації, де закладалась рекомендація, щоб кожному громадянину ЄС, який не має доходу, отримувати мінімальну допомогу від держави. До того ж, була заснована система спільного інформування у проблемах захисту населення.

У 2004 році було затверджено Новий соціальний порядок денний, в якому було прийнято пріоритетні цілі соціальної політики, які, в більшості своїй, повторювали вже закладені в попередні акти визначення. Але, додатково було прописано заходи, що спрямовані на збільшення кількості жінок на ринку праці, а також покращення можливостей для балансу між роботою та сімейними обов'язками. В документі з'явилося поняття «соціальні індикатори». Їх задача полягала у оцінці соціального стану країн ЄС та ступеню захисту виключних верств населення.

У 2004 році витрати на соціальний захист в ЄС 27,3% від обсягу ВВП. [3] Але, не дивлячись на це, наприкінці 2004 року 34% європейців вважало, що вступ до ЄС приніс шкоди їх державі. [1]

Криза 2008 року показала урядам країн, що відкрита міграційна політика несе в тому числі позитив для економіки, а соціальна політика потребує розвитку та удосконалення, а не згорання. Також прийшло розуміння того, що уряд повинен не лише підтримувати суспільство шляхом субсидій, пільг та виплат, а

інвестувати у людський капітал. Наприклад, створенням місць для безкоштовного навчання спеціалістів, у яких потребує економіка.

У березні 2010 року Комісією Європейського союзу було ухвалено стратегію розвитку «Європа 2020», завданнями якої визначено забезпечення всеосяжного зростання, в якому закладено впровадження високого ступеня зайнятості населення. Два із семи напрямів стратегії стосуються соціальної політики. Цілі такі – працевлаштування до 2020 року 75% населення від 20 до 64 років, скорочення населення, що в короткостроковій перспективі може опинитись за рисою бідності з 80 до 60 мільйонів, створити умови для того, щоб відсоток учнів, які не закінчили школу був не більше 10%, а більше 40% молодих людей повинно мати вищу освіту.

Перший напрям політики «Європа 2020» - план з розвитку нових здібностей і збільшення кількості робочих місць, другий напрям – європейська політика проти бідності.

У березні 2020 року було підписано політику «Європа 2030», де пріоритетними завданнями у сфері соціальної політики можна виділити розвиток підкованості населення у напрямку диджиталізації, впровадження можливостей для створення інструментів реалізації соціальної політики через мережу Інтернет. [6]

Отже, соціальна політика ЄС, не дивлячись на те, що охоплює невеликий проміжок часу, пройшла тернистий шлях від вільного пересування працівників у період підписання Римського договору до повноцінної політики, яка має правове підґрунтя. Але є одна річ, яка залишилась незмінною – соціальною політикою керували економічні вигоди. Коли уряди потребували у збільшенні обсягів робочої сили, вони впроваджували відповідні нормативи. У подальшому політика ставала дедалі складнішою та розрахованою на довгострокову перспективу, але наявність економічних інтересів під час впровадження рішень до сих пір залишається незмінним.

1.2. Інституціонально-політичний устрій Європейського Союзу у сфері реалізації соціальної політики.

В ході розвитку соціальної політики країн ЄС, вона набула багатогранну інституційну структуру, яка має багаторівневий характер на включає в себе різні органи влади, як на національному рівні, так і на рівні союзу.

На рівні Європейського союзу соціальну політику координують такі інститути, як:

- Європейський парламент – даний інститут є законодавчим органом Європейського союзу, що прямим чином впливає на юридично-правову основу соціальної політики. Представники парламенту обираються громадянами ЄС та даний інститут разом з Радою ЄС приймає законодавчі акти з соціальних питань;
- Рада ЄС – законодавчий орган, на рівні з Європейським парламентом. Даний інститут має право вето. Разом ці два інститути слугують інструментами для внесення будь яких змін, схвалення або відхилення пропозицій Європейської комісії, яка має виключне право для пропозиції законопроектів. [7]

Європейський парламент та Рада ЄС можуть приймати заходи стимулювання, підтримки країн ЄС у соціальній сфері. Наприклад, у боротьбі із соціальною ізоляцією. Також дует цих інститутів може приймати законодавства, які змушують країни ЄС ухвалювати суворіші положення. Дані директиви стосуються виключно напрямів здоров'я та безпеки працівників, умов праці, соціального забезпечення та соціального захисту працівників (але, країни ЄС все ще залишаються відповідальними за визначення основних принципів своїх систем соціального забезпечення), захисту працівників у випадку припинення трудового договору, інформування робітників, також колективного представництва працівників, як наприклад, профспілок, умов праці для громадян країн, які не є членами ЄС, але які легально проживають на території Європейського союзу, інтеграція осіб, яких було виключено з ринку праці, створення гендерної рівності. [8]

Наступними важливими інститутами для реалізації соціальної політики ЄС є:

- Європейська комісія – пропонує законодавчі акти та має виключне право на це, що дозволяє задавати вектор подальшого розвитку соціальної політики ЄС, а також здійснює контроль за виконанням законодавства державами-членами.
- Комітет Європейського парламенту з питань зайнятості та соціальних питань (EMPL) – даний комітет відповідає за питання працевлаштування та за всі аспекти соціальної політики, що включають умови праці, соціальне забезпечення, соціальну інтеграцію та соціальний захист, вільне пересування робітників та пенсіонерів, захист прав працівників, створення та запровадження заходів охорони праці на робочому місці. До того ж під підпорядкування та зону відповідальності комітету включається Європейський соціальний фонд, реалізація політики професійної підготовки, включаючи професійну кваліфікацію, регуляція всіх форм дискримінації на робочому місці, за виключенням гендерної дискримінації. [9] До того ж, займається консультацією Європейської Комісії, Ради ЄС та Європейського парламенту.
- Європейський соціально-економічний комітет – окрім консультації Європейської Комісії, Ради ЄС, Європейського парламенту займається виконанням місії у підвищенні ролі громадянського суспільства в країнах, які не є членами Європейського союзу, також сприяє створенню консультативних структур на основі досвіду даного комітету у країнах, які претендують на членство в ЄС. Консультації з соціально-економічним комітетом є обов'язковим з питань, які зазначені у Договорах, та у всіх інших випадках, коли інші інститути потребують на це. [10]
- Суд ЄС – судова гілка влади, яка регулює різноманітне трактування законодавства ЄС, вирішує спори, переглядає рішення.

Рис. 1.1. Інституції ЄС та їх ролі. Джерело: [40]

Але, ЄС має лише обмежені компетенції у питаннях соціальної політики, так як більшість рішень залежить від національних урядів. Відповідальність за питання зайнятості населення та реалізації соціальної політики лежить переважно на державах-членах ЄС та їх урядах. Саме вони вирішують питання регулювання заробітної плати, мінімальну заробітну плату, регулюють пенсійної систему, вік виходу на пенсію, допомогу з безробіття. [11] До національних інститутів регулювання соціальної політики відносять:

- Національні уряди;
- Національні парламенти;
- Соціальні партнерства, такі як представники роботодавців та профспілки.

Ці інститути базують свою діяльність на нормативно-правових актах.

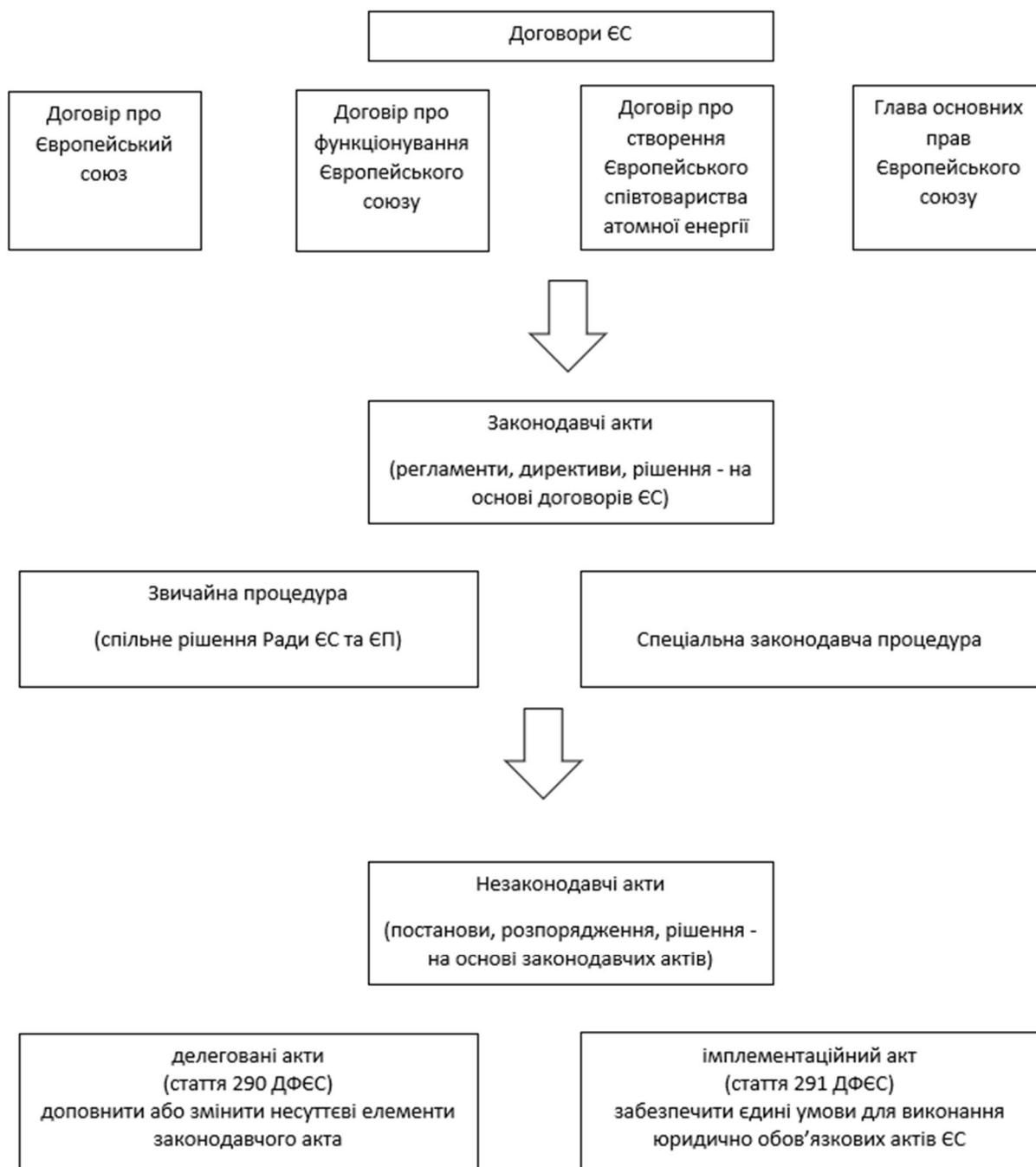

Рис. 1.2 Типи законів Європейського союзу. Джерело: [41]

Наприклад, в Лісабонському договорі визначаються соціальні цінності Європейського Союзу в установчих договорах та включено нові цілі в соціальних питаннях. У Договорі про функціонування ЄС, у Статті 9 тепер визначається, що високий рівень зайнятості, захист населення і боротьба із соціальною ізоляцією мають бути врахованими при розробці та реалізації політики Союзу, у Статті 152

визначається роль соціальних партнерів у ЄС, також зазначається внесок у соціальний діалог Тристороннього соціального саміту про зростання та зайнятість. Також Лісабонським договором було введено такі інновації, що на заходи, які зв'язані із соціальними виплатами для робітників-мігрантів поширюється голосування більшістю і метод відкритої координації було удосконалено з зазначенням того, що Комісія має право на висловлення ініціатив з метою заохочення співпраці між державами-членами у соціальній галузі та сприяння координації їх дій. [12]

Окрім вже згаданих договорів існують такі засади інституційної діяльності як наприклад Європейський стовп соціальних прав. В ньому зазначено 20 ключових принципів та прав, які необхідні для справедливого ринку праці та систем соціального захисту. Даний документ зазначає своєю метою перетворити свої принципи на конкретні дії на користь громадян.

У плані висунуто три цілі, які планується досягти до 2030 року у сферах зайнятості, освіти дорослих та боротьбі з бідністю. У питанні боротьби з бідністю та соціальною ізоляцією ставиться задача скоротити кількість людей, яким загрожує бідність щонайменше на 15 мільйонів.

Існують ініціативи для доповнення Європейського стовпа соціальних прав рекомендаціями Ради ЄС про створення гарантів для дітей, пропозиціями Ради про мінімальний дохід. Впровадження політичних реформ підтримується європейськими структурними та інвестиційними фондами, зокрема Європейським соціальним фондом Плюс (ESF+) та Фондом відновлення та стійкості. [13]

Однією із інституцій у сфері реалізації соціальної політики хочу виділити соціальний діалог. Соціальний діалог визначається як всі можливі види переговорів, консультацій чи обміну інформацією між урядами, роботодавцями та робітників з питань, які мають загальний інтерес і мають причетність до економічній, соціальної, трудової політик, та реалізовується як двосторонні чи тристоронні відносини, де сторонами є працівник, керівник, уряд та може

відбуватись на національному, регіональному, місцевому рівнях, на рівні підприємства у різних галузях.[14]

За допомогою даного виду діалогу було розроблено більше 500 документів різного рівня, в тому числі Директиви.

Так як в питанні соціальної політики національний рівень є більш пріоритетним за наднаціональний, існує така інституція, яка допомагає у координуванні політики. Це відкритий метод координації. За допомогою нього держави-члени ЄС вчаться одна у одної, обмінюючись досвідом, ідеями, ініціативами. В результаті це допомагає реалізовувати кращі із практик. Застосовується у сферах зайнятості, соціальної інтеграції, професійного навчання, освіти. Є інструментом «м'якого права» [15]

Складові відкритого методу координації: формулювання спільної мети державами-членам Європейського союзу у питаннях політичних цілей за наданої згоди Ради міністрів, узгодження оцінок, за якими аналізується успішність реалізації політики, а також здійснюється порівняння між країнами-членами.

Отже, підсумовуючи, компетенції Європейського союзу у сфері національної політики є досить обмеженими, адже уряди держав-членів зберігають значний контроль над своїми національними системами соціального забезпечення. Цілями, які визначають перед собою інституції та намагаються досягти їх спільними зусиллями є соціальне включення, захист прав працівників, боротьба з бідністю та удосконалення систем соціального забезпечення. Але, не дивлячись на багатогранність інститутів та їх розвиток до тепер, деякі проблеми досі залишаються актуальними.

1.3. Сучасний стан та проблеми соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу.

Хоча і соціальна політика значно розвивається, внаслідок розвитку своїх інститутів, створення нових законів, та перед нею все ще залишаються питання та виклики, які потребують вирішення у рамках сьогодення. Соціальна політика стикнулася з новими завданнями, з якими до цього ніколи не стикалась.

Наприклад, у ХХ столітті нечасто на порядку денному підіймалось питання старіння нації. А вже дивлячись через призму історії, тільки нещодавно людство стикнулось з наслідками того, що середній вік населення Європи поступово збільшується. Люди живуть довше через покращення умов життя та охорони здоров'я, що привело до флоридизації населення. Народжуваність залишається на низькому рівні, що призводить до структурної зміни європейського суспільства, що має значний вплив на соціальну політику ЄС.

Задля того, щоб мінімізувати негативні наслідки даного явища та знайти рішення для проблеми скорочення робочої сили, уряди повинні почати реформувати ринок праці, пенсійну систему. Дані події у перспективі можуть призвести до посилення тиску на системи пенсійного забезпечення, на систему охорони здоров'я, соціального захисту. Через це Європейською Радою було погоджено стратегію, яка ґрунтується на трьох пріоритетах: реформування пенсійної системи, підвищення рівня зайнятості та продуктивності праці, зменшення державного боргу.

Також викликом для соціальної політики є активний міграційний процес. Мігранти є однією із найуразливіших верств населення, та часто вони є соціально ізольованими. Трудові мігранти із своїми сім'ями часто живуть в неблагополучних умовах. Кількість нелегальних мігрантів зростає.

Вирішення даної проблеми допомогло б Європейському союзу закрити відразу два питання: перше – питання безпеки трудових мігрантів, створення комфортного та благополучного простору для життя і праці, та допомога

мігрантам у адаптації, друге – питання потенційної нестачі робочої сили внаслідок старіння нації.

Але наразі стан речей зовсім другий, де соціальна політика не в змозі адаптувати мігрантів, а інколи зростання вимог до легальної імміграції використовується як інструмент політичного популізму.

Особливо гострим міграційне питання стало у 2022 році, з початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Було зареєстровано понад 6 мільйонів біженців, які тікали від війни за кордон, у більшості своїй – до країн-членів Європейського союзу.[16]

Найбільше всього біженців прийняли такі країни ЄС як Польща, Німеччина та Чеська Республіка. Пріоритетним завданням ЄС та національних урядів має стати забезпечення безпеки переміщених осіб, адже біженці можуть стикнутися з дискримінацією по расовому, національному критерію, з проблемою відсутності роботи та поступовим скороченням соціальних виплат, стикнутися з можливою небезпекою торгівлі людьми.

Також до проблем, з якими стикається реалізація соціальної політики ЄС це те, що країни, які є членами Європейського союзу є досить різними між собою та утворюють різні моделі соціальної політики. Розрізняють такі: континентальну (бісмарківська модель), аглосаксонську (модель Беверіджа), скандинавські, південно-європейську (середземноморську та континентальну). Також, окрім особливостей безпосередньо соціальної системи, існує система кластеризації держав-членів. Перший – це нові країни-члени, в більшості своєму – посткомуністичні. Другий – старі країни-члени, які в Європейському союзі вже давно, третій – нові країни-члени центрального регіону та острівні держави. Четвертий – північні країни скандинавської та аглосаксонської моделі. Останній, п'ятий – це країни які знаходяться в етапі падіння економіки.

Нові члени ЄС	Старі члени ЄС	Країни Центральної Європи та острівні країни ЄС	Скандинавські країни та інші члени ЄС	Країни ЄС, економіка яких іде на спад
Болгарія	Франція	Чехія	Нідерланди	Греція
Естонія	Німеччина	Словенія	Фінляндія	Іспанія
Латвія	Австрія	Словаччина	Швеція	Португалія
Литва	Люксембург	Кіпр	Данія	
Румунія	Італія	Мальта	Бельгія	
Польща		Угорщина	Ірландія	

Таблиця 1.3. Кластери соціальної моделі Європейського союзу. Джерело: [42]

Різниця між державами-членами безпосередньо впливає на реалізацію соціальної політики сталого розвитку ЄС, адже ті заходи, які пропонуються урядом Європейського союзу можуть підійти лише частині країн, зважаючи на їх економічний розвиток та особливості розвитку.

Це яскраво можна спостерігати на прикладі Польщі та політики гендерної рівності та захисту жінок. Політика гендерної рівності виступає за надання всіх прав жінкам, у тому числі контролю за своїм тілом, в той час як польський уряд підписав майже повну заборону на проведення штучного переривання вагітності. [17]

Саме з цієї причини розрізненість структур країн-членів виступає проблемою для соціальної політики сталого розвитку ЄС.

Зважаючи на дані проблеми, уряду Європейського союзу необхідно додати достатніх зусиль для того, щоб вирішувати поточні проблеми та і надалі надавати гідний рівень життя для європейського суспільства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

2.1. Інструменти та механізми реалізації соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу

Для успішної реалізації соціальної політики урядам Європейського Союзу та держав-членів використовуються різні механізми та інструменти для вирішення викликів, з якими стикається суспільство та для сприяння єдності між громадянами держав-членів.

Реалізовувати соціальну політику можна за допомогою механізмів та інструментів і між ними існує суттєва різниця. Під визначенням «механізми» часто розуміються такі структури, системи, які сприяють розбудову соціальної політики, які стосуються управління чи прийняття рішень з певних питань.

У свою чергу «інструменти» це часто щось суто практичне. Як наприклад стратегії, певні закони, фонди, за допомогою яких реалізуються закладені механізми.

Пропоную розпочати аналіз інструментів та механізмів саме з механізмів. У сфері соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу можу виокремити такий механізм як законодавство. Урядами ЄС розробляється та впроваджується законодавство, яке покликане на укріплення захисту прав працівників, просування гендерної рівності, забезпечення соціального захисту і боротьбу з дискримінацією.

Одними з самих важливих законодавчих актів, що регулюють соціальну політику ЄС вважаються Європейська конвенція з прав людини, Європейська соціальна хартія.

Європейська конвенція з прав людини набула чинності з 3 вересня 1953 року. В ній було закріплено основоположні права людини, це виключні права та

зобов'язання поважати права кожної людини з боку держави, закріплено право на життя, заборона катувань і жорстокої поведінки, яка принижує гідність іншої особистості, заборона рабства та примусової праці, право на свободу та безпеку, право на справедливий суд, закріплена заборона покарання без закону, вписано право на повагу до приватного та сімейного життя, право на свободу думки, совісті та релігії, можливість вільно виражати свої погляди, право на свободу зібрань та асоціацій, право на одруження, право на ефективний засіб правового захисту, заборона дискримінації, підступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації (наприклад, під час воєнного стану), обмеження політичної діяльності негромадян, заборону зловживання правами, обмеження щодо використання обмеження прав. [18]

У Європейській хартії, яка була прийнята 7 грудня 2000 року, але повноцінної чинності набула у грудні 2009 року (разом з прийняттям Лісабонського договору), основною метою зазначено захист прав людини. Хартія має 6 розділів. Перший стосується аспекту гідності громадян. У ньому налічується 5 статей. Статті з 6 по 19 стосуються свобод громадян. У третьому розділі «рівність» регулюються питання рівності та дискримінації. Наступний розділ, що охоплює статті 27-38 називається «солідарність», п'ятий розділ це права громадянина, а останній, шостий, стосується питань справедливості.

Наступним рівнем права, що регулює соціальну політику, можна виділити директиви. Одна така, спрямована на захист прав працівників, була розроблена та прийнята Європейським Парламентом та Радою Директива про регулювання деяких аспектів організації робочого часу у 2003 році. [19]

Важливими аспектами регулювання у даній Директиві можна виділити, по-перше, обмеження тривалості робочого часу, а тобто, протягом тижня тривалість робочого часу не повинна перевищувати 48 годин, при цьому з урахуванням надурочної роботи. Також працівникові надається право перерви на відпочинок у робочій час, якщо працівник працює більше 6 годин. Окрім цього регулюється відпочинок протягом дня та протягом тижня, гарантується щорічна оплачувана

відпустки тривалістю не менше 4 тижнів на тиждень і додатковий захист для працівників, що працюють у нічну зміну, де одним із пунктів зазначається що працівники нічної зміни мають право на безкоштовне обстеження стану здоров'я.

Але, як вже було згадано в попередніх розділів, у урядів держав-членів залишається виключне право на самостійне регулювання політики, тому в деяких країнах можна помітити те, як законодавство відходить від норм, прописаних у Директиві. [20]

Ще одною директивою, якою регулюється соціальна політика можна виділити Директиву про рівну оплати праці, яка, в свою чергу, була прийнята зовсім недавно, 10 травня 2023 року. Метою даного акту було зазначено забезпечення працівниками будь-якої статі однакової оплати праці, шляхом захисту робітників від прямої та непрямой гендерної дискримінації. Напрямом роботи директиви виділено дві сфери – прозорість оплати праці та справедливість оплати праці.

Перший напрям, прозорість оплати праці, його реалізація визначається такими пунктами: роботодавці повинні інформувати про діапазон заробітної плати в оголошенні про роботу або перед співбесідою, їм забороняється запитувати кандидатів про те, яка заробітна плата була до цього, на вимогу працівника роботодавцями надається інформація про розміри заробітної плати тих працівників, що виконують однакову або рівноцінну роботу, рішення про підвищення не повинно базуватись на ознаках статті, працівники можуть вільно говорити про те, яку заробітну плату їм надає роботодавець.

Для контролю за виконанням другого напрямку, роботодавці повинні надавати звіти. Для цього Директива висуває певні вимоги для звітів: надавати у звіті щодо різниці в оплаті праці гендерний розрив в оплаті основної заробітної плати, різниця у виплаті додаткових виплат, середній розрив у виплатах заробітної плати та додаткових виплат, частка жінок і чоловіків, які отримують надбавки у розрізі статі, частка працівників, які отримали підвищення заробітної плати після повернення з відпустки по вагітності та пологах, відпустки по догляду за

дитиною, середній рівень оплати праці за категоріями працівників у розрізі статті, та інші.

У випадку, якщо розрив у оплаті праці буде 5% або більше, роботодавець зобов'язаний або виправити різницю в оплаті праці протягом шести місяців після виявлення проблеми або провести оцінку заробітної плати і в результаті створити гендерний план дій, де буде написано, як компанія планує виправити ситуацію.

Директива поширюється на всі компанії Європейського Союзу із 100 та більше співробітниками. [21]

В Європейському Союзі існує такий механізм, створений у результаті реакції на кризу – Європейський семестр. У рамках даної програми розробляються рекомендації для держав-членів, в яких указані вказівки для вирішення ключових економічних та соціальних викликів. Хоча, як відомо, рекомендації є елементом м'якого права, у випадку Європейського Союзу, недотримання рекомендацій зі сторони уряду ЄС урядами держав-членів може призвести до негативних наслідків для останніх, адже через це держави-члени можуть не отримати фінансування від певних програм. Тому усі рекомендації, які надаються Європейським семестром, включаються до планів та реформ національних бюджетів на наступний рік. [22]

У розрізі Європейського семестру було прийнято Європейський стовп соціальних прав, де було закріплено 20 принципів для створення сильної соціальної політики ЄС, що є інклюзивною та справедливою для кожного.[23]. Стовп складається з трьох розділів: рівні можливості та доступ до ринку праці, чесні умови праці, соціальний захист та інтеграція. [24]

Насправді, законодавча база, що регулює соціальну політику Європейського союзу і сприяє сталому розвитку даного об'єднання через її реалізацію є дуже широкою і багатогранною. Саме за рахунок даних механізмів було створено інструменти реалізації цієї політики. Розглянемо декілька з них.

По-перше, це, безумовно, фонди, з яких фінансуються заходи, передбачені законодавчими актами. Одним із таких фондів є Європейський соціальний фонд плюс (ESF+), який є реалізацією Європейської основи соціальних прав. Фонд було затверджено на період 2021 – 2027 року з метою інвестицій у людей та систему політики зайнятості, а також інвестиції у освіту та сферу соціальної інтеграції. Фонд спрямований на підтримку держав-членів для забезпечення рівних та справедливих можливостей та доступу до ринку праці, соціального захисту, інклюзії, ставлячи пріоритетом якісну освіту, у тому числі інклюзивну, і також зосереджуючись не тільки на шкільній та вищій освіті, а і професійній, протягом всього життя.

Європейський соціальний фонд ставить перед собою цілі покращення доступу до роботи, особливо вразливих людей (молодь, люди, що довго були безробітними), сприяння створення гендерної рівності на ринку праці, покращення ефективності, якості, відповідності ринку праці до систем освіти, надання рівного доступу до освіти, сприяння інтеграції іммігрантам та маргінальним спільнотам, людям, яким загрожує бідність, соціальна ізоляція, надання продуктів харчування для малозабезпечених сімей.

План зовнішніх інвестицій Європейського Союзу сприяє створенню робочих місць, а також зростанню та процвітанню у країнах-сусідах з ЄС та в Африці. На момент бурхливої пандемії COVID-19, даний фонд спрямував кошти для допомоги країнам-партнерам, зокрема, будучи націленим на власників малого бізнесу, молодь та жінок. Допомога малому бізнесу полягає у заохоченні місцевих банків у наданні більших за обсягами та більш доступними за відсотками позиками, а також збільшують період, протягом якого необхідно повернути позику банку. Також у рамках пандемії було інвестовано 1,55 мільярди євро на охорону здоров'я, частина з яких пішла на розвиток лабораторій, що сприяло подоланню вірусу, а також, як наслідок, дана сфера стала більш приваблива для інвестицій, що сприяє розвитку наукової галузі у країнах-партнерах. Також кошти було виділено безпосередньо на покращення інвестиційного клімату. [25]

Питаннями допомоги іммігрантам займається фонд надання притулку, міграції та інтеграції. Завданням даного фонду визначення посилення процедур управління міграцією і посилення солідарності та розподілу відповідальності між державами-членами шляхом надання екстреної допомоги.

Даний фонд ставить перед собою чотири цілі. Перша – зміна та розвиток системи спільного надання притулку на території ЄС, наступна – підтримка легальної міграції до держав-членів, у тому числі залучати громадян третіх країн до інтеграції у суспільний простір. Третя ціль – сприяння протидії нелегальній міграції та створення ефективних механізмів реадмісії до третіх країн, і, остання ціль – зміцнення солідарності та розподіл відповідальності між державами-членами, надаючи допомогу країнам, які найбільше постраждали від проблем міграції.

В рамках фонду надання притулку, міграції та інтеграції є наступний ряд дій, на які витрачаються кошти фонду. Це забезпечення застосування загального набору правил та пріоритетів, пов'язаних із Спільною європейською системою надання притулку та сприяння легальної міграції і повернення. Далі це надання підтримки та послуг відповідно до потреб осіб-іммігрантів, особливу увагу приділяючи вразливим групам. Також надання підтримки переселенцям, забезпечуючи прийом та передачу заявок на забезпечення міжнародного захисту, підтримка створення, розширення та реалізації політики сприяння легальної міграції, шляхом розробки схем мобільності до Європейського Союзу, а також шляхом підвищення обізнаності щодо легальних можливостей для імміграції. Також фонд займається підтримкою заходів інтеграції, які адаптовані до потреб громадян третіх країн та створення програм ранньої інтеграції, які, в свою чергу, ставлять своїм пріоритетом освітню, мовну підготовку, які сприяють інтеграції іммігрантів до суспільства, створення інфраструктурних об'єктів для прийому громадян третіх країн з питань імміграції, підтримка комплексних засобів у питаннях управління повернення, розвиток можливостей для сталого та результативного повернення осіб і зменшення стимулів, що сприяють нелегальній міграції. Також,

на додаток до цього, відбувається підтримка добровільного повернення і відбувається співпраця з третіми країнами у питаннях надання притулку, легальної міграції та протидії нелегальній міграції, створення ефективних інструментів реадмісії, завданням якої є управління міграцією.

Бенефіціарами програми виступають державні та федеральні органи влади, органи місцевого самоврядування, недержавні та гуманітарні організації, приватні та публічні юридичні компанії і освітні та дослідницькі організації. [26]

Проблемами зміни клімату та сприяння досягнення цілей старого розвитку, закладеними ООН займається програма Horizon Europe. Дана програма має на меті завдання посилення впливу досліджень та інновацій у розробці та впровадженню політик Європейського союзу, паралельно з цим займаючись глобальними викликами. Дана програма підтримує створення та розповсюдження новітніх знань та технологій. Вона створює тим самим робочі місця, залучає працівників із резервів ЄС, чим стимулює економічне зростання, створює здорову конкурентоспроможність та, в результаті, робить оптимізацію інвестиційного впливу.

В даній програмі визначено 5 місій: місія адаптації до зміни клімату, створення кліматично нейтральних та розумних міст, місія протидії онкологічним захворюванням, місія «Soil Deal» (спрямована на покращення екологічного становища ґрунтів на планеті), та місія «Океан та води», яка, в свою чергу, спрямована на покращення стану водного середовища. [27]

Хоч цю програму не можна віднести до прямих інструментів реалізації соціальної політики, адже вона більше стосується питань того, що оточує людину у її повсякденному житті, вона все ж таки безпосередньо впливає на загальний стан суспільства. Адже чим краще будуть спроектовані міста, чим родючішим буде ґрунт та чистіша вода, тим щасливішим буде населення, і, в свою чергу, більш вмотивованим на працю на економічний розвиток держав-членів. Плюсом до

того, покращення умов проживання стимулює міграцію до країн, що збільшує чисельність працівників, в яких потребує держава.

Збільшити кількість кваліфікованого за необхідним для держав-членів фахом людей можна шляхом виконання програми Erasmus+. Вона підтримує розвиток освіти та спорту у країнах Європи та пропонує співпрацю у сферах вищої, професійної, шкільної освіт та спорту [28].

2.2. Аналіз впливу реалізації соціальної політики сталого розвитку Європейського Союзу

Механізми та інструменти реалізації соціальної політики мають безпосередній вплив на сталий розвиток Європейського Союзу у багатьох аспектах. По-перше, це сфера соціальної справедливості. Як вже було розглянуто, цілями та завданнями багатьох законодавчих актів та програм закріплено захист прав людини, створення безпечного та справедливого середовища як для громадян країн-членів ЄС, так і для іммігрантів. Також це забезпечення боротьби з дискримінацією, надання доступу до якісних послуг охорони здоров'я та освіти, захист працівників.

Окрім соціальних сфер, на які механізми та інструменти впливають безпосередньо, вплив також розповсюджується і на інші сфери життя громадян. Такою є сфера економіки та економічного розвитку. Завдяки реалізації соціальної політики забезпечується безпосередній економічний розвиток держави, адже у трудову діяльність залучаються такі верстви населення, які раніше знаходились поза нею. Наприклад, це підтримка малозабезпечених громадян. Шляхом інвестицій до людського капіталу розвивається ринок робочої сили, збільшується кількість висококваліфікованого населення, що позитивно впливає на економіку держави-члена на Європейського Союзу.

Також трендом сучасності, що має своє відображення не тільки у свідомості громадськості, а вже й на законодавчому рівні є забезпечення екологічної стійкості. Це й заходи по зменшенню викидів шкідливих речовин, підтримка відновлювальних джерел енергії, стимуляція до впровадження у підприємства екологічно чистих технологій. А це означає, що держави-члени також стимулюють інноваційний розвиток, вкладаючи інвестиції до новітніх розробок.

Отже, соціальна політика сталого розвитку ЄС впливає на всі аспекти життя, які можна, так чи інакше, виразити у числовому вимірі та проаналізувати.

Пропоную розпочати аналіз із аналізу реалізації стратегії Європа 2020. Адже в завданнях, які ставить перед собою дана стратегія розкриваються усі сфери, на які має вплив соціальна політика Європейського союзу, що дозволяє зробити комплексний аналіз впливу даної політики на населення.

Дана 10-річна програма була прийнята у 2010 році і до 2020 року було поставлено такі цілі для реалізації:

Підвищити рівень зайнятості населення у віці з 20 до 64 роки з 69% у 2010 році до, щонайменше, 75%;

Досягти 3% від ВВП у інвестиції у сфері досліджень та розробки;

Скоротити викиди парникових газів як мінімум до 20% порівнюючи з 1990 роком, або і на 30% за сприятливих умов, збільшити частку відновлювальної енергії у кінцевому споживанні енергії до 20%;

Знизити частку тих, хто рано пішов зі школи до 10% та збільшити частку населення з вищою освітою до 40% для молодшого покоління.

Зменшити на 20 мільйонів кількість європейців, які живуть за межею бідності.[29]

За даними Євростату автором було складено таку діаграму:

Рівень зайнятості населення віком від 20 до 64 років

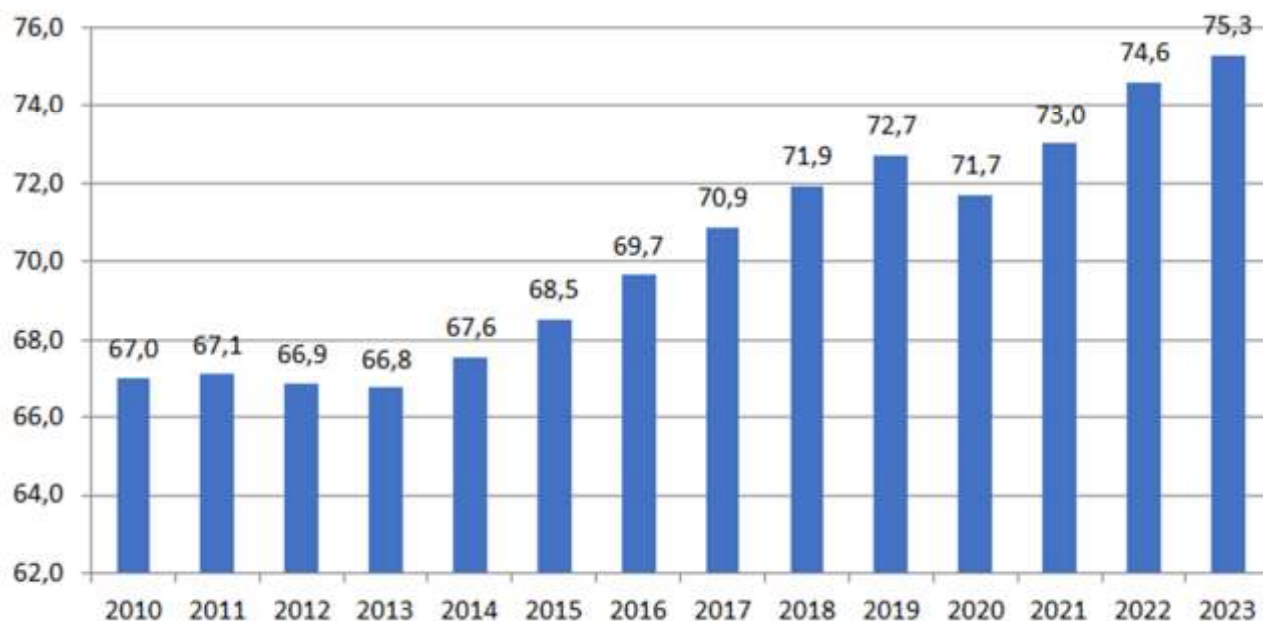

Рис. 2.1. Рівень зайнятості населення віком від 20 до 64 років. Джерело: розроблено автором на основі [30]

На ній можна спостерігати дійсно значний приріст зайнятих людей, починаючи з 2014 року, який зупинився лише у 2019 році через форс-мажорні обставини пандемії COVID-19, внаслідок чого багато підприємств, а особливо заклади громадського харчування та заклади, що організовували та проводили культурні заклади стикнулися із серйозним викликом внаслідок політики введення жорстоких карантинів для піклування за здоров'ям населення.

Варто зауважити, що розрахувавши темпи приросту рівня зайнятості за період з 2014 по 2019 роки (це періоди, в яких спостерігався активне зростання рівня зайнятості), можна побачити, що середній темп росту становив 1,4 % і при стабільному зростанні у 2020 році даний показник сягав би 74,1 %. Але, вже у 2023 році показник занятості таки сягнув 75,3%.

Підсумовуючи, можна сказати, що хоча поставлена на 2020 рік ціль не була виконана, все ж таки можна спостерігати значний рівень зайнятості, який за

період 13 років зріс на 8,3 відсоткових пункти. Це свідчить про те, заходи, які виконуються в рамках реалізації соціальної політики є ефективними і забезпечують сталий розвиток Європейського Союзу у аспекті рівня зайнятості.

За даними Світового банку складено діаграму:

Витрати на сферу досліджень та розробки (% від ВВП)

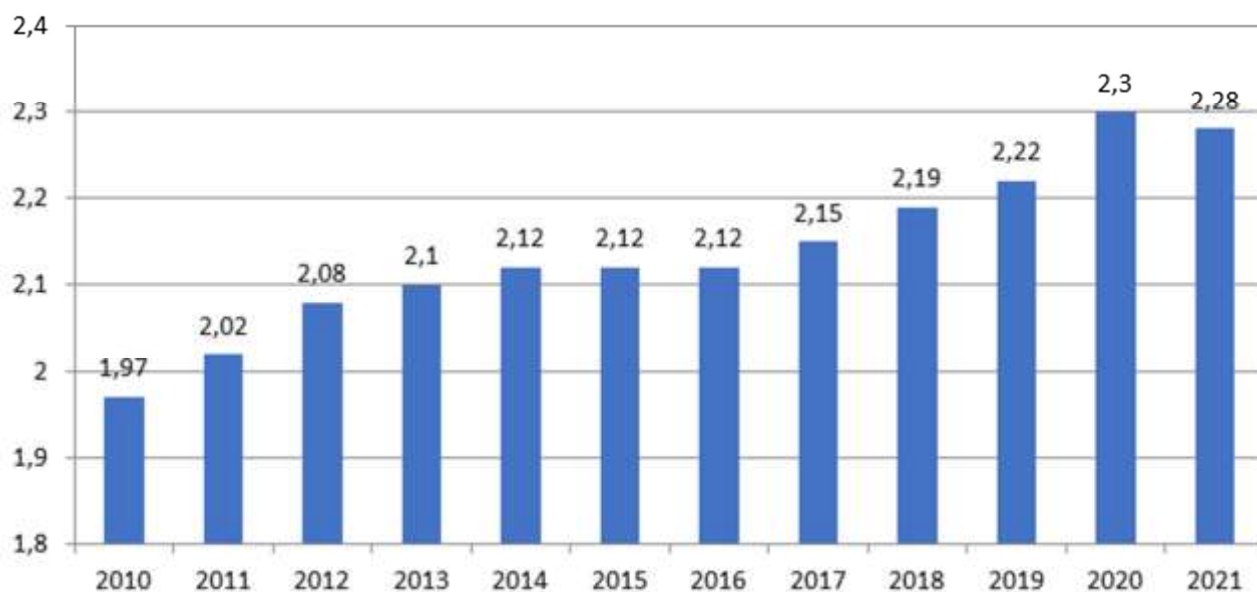

Рис. 2.2. Витрати на сферу досліджень та розробки. Джерело: розроблено автором на основі [31]

По статистиці, як і у випадку з рівнем зайнятості, спостерігається стабільне зростання, також в середньому на рівні 1,4%, але на відміну від забезпечення рівня зайнятості, де встановлена мета була досягнута на 97,3%, ціль збільшення витрат на сферу досліджень та розробки була досягнута всього на 76,6% на момент 2020 року, а в 2021 знову спостерігається спад.

Тобто, хоч рівень інвестування в науково-дослідницьку галузь і зростає, але у рамках встановленої програми Європа 2020 не було досягнуто заданої мети.

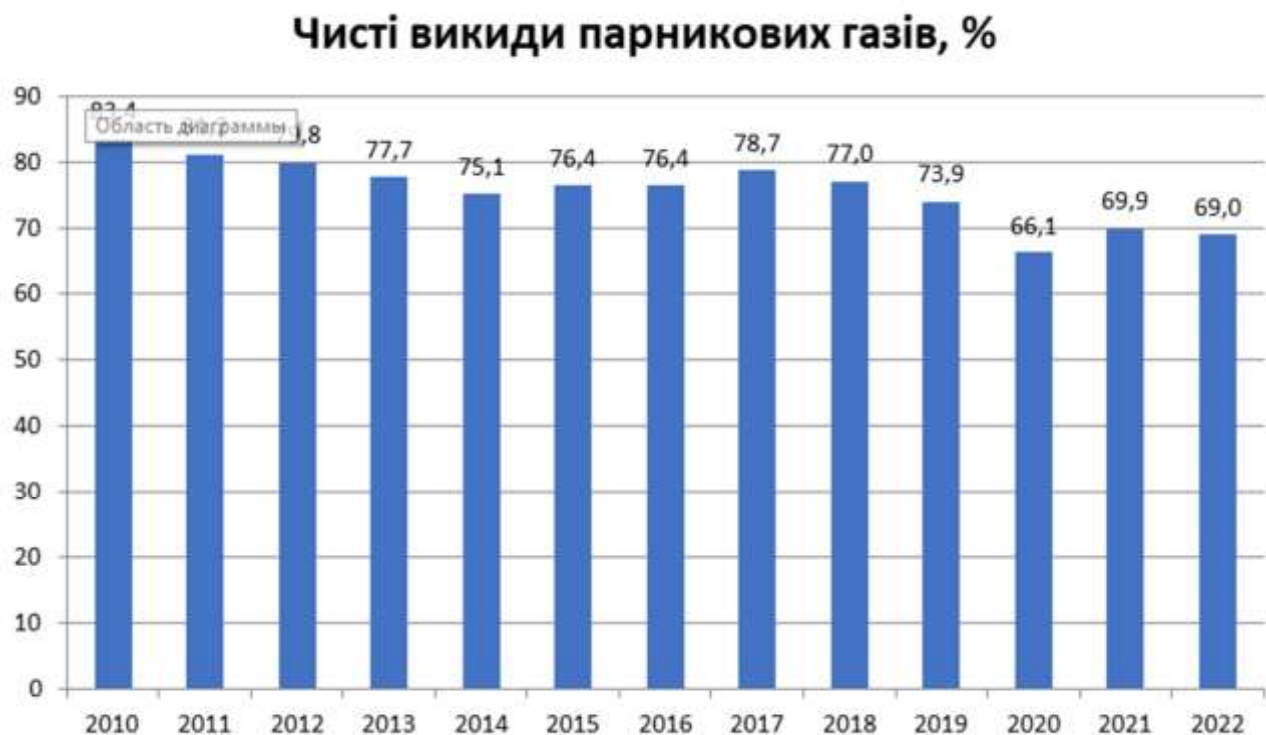

Рис. 2.3. Чисті викиди парникових газів. Джерело: розроблено автором на основі [32]

Викиди парникових газів у Європейському Союзі оцінюються відносно стандарту 1990 року. Значення 1990 року було прийнято за 100% і дані за всі послідуєчі роки відштовхуються від цього значення. Відповідно, вже на момент 2010 року викиди парникових газів скоротились на 16,6 відсоткових пункти. Цілі в скорочення на 20% було досягнуто у 2012 році. Спад викидів CO₂ у атмосферу досить стабільний, де піком став 2020 рік зі значенням 66,1%, але треба пам'ятати, що даних значень було досягнуто через економічний спад внаслідок COVID-19. Хоча й в 2021 та 2022 роках кількість викидів знову збільшилась, але вони стали меншими аніж значення попередніх періодів і ціль в скорочення парникових газів в атмосфері на 30% було виконано.

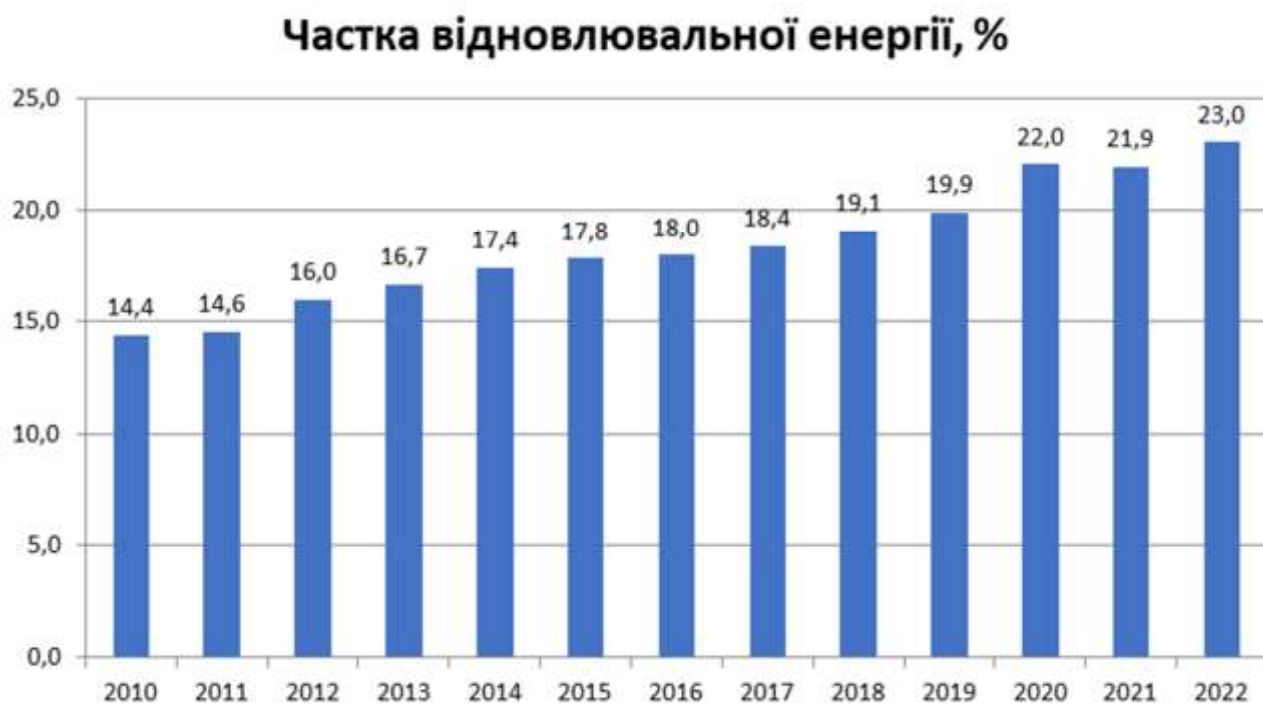

Рис. 2.4. Частка відновлювальної енергії. Джерело: розроблено автором на основі [33]

Ситуація дуже схожа до попередніх сфер, у яких проводилось дослідження. Частка відновлювальної енергії стрімко зростає, а також, на момент 2020 року сягала 22%, що на 2 відсоткових пункти більше за встановлену ціль. Протягом періоду, що спостерігається, зменшення даної частки спостерігалось лише в 2021 році, всю решту періодів кількість відновлювальної енергії у розрізі всього енергетичного комплексу зростає, що є чудовим результатом і свідчить про дійсно ефективну політику у сфері екології.

Особи, які раніше залишили освіту та навчання, вікова група 18-24 роки, %

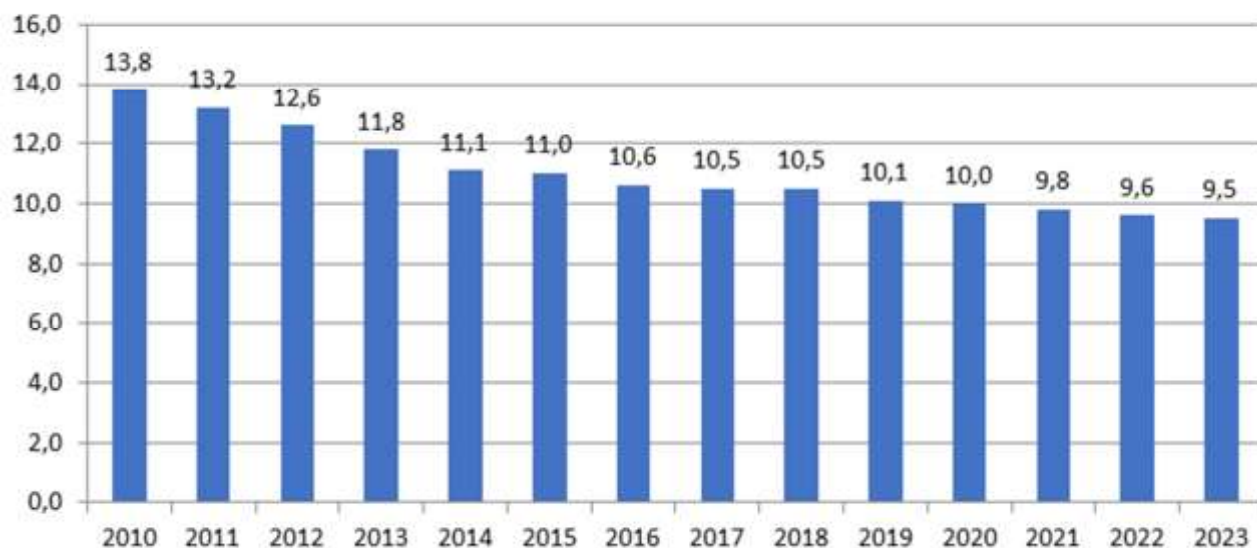

Рис. 2.5. Особи, які раніше залишили освіту та навчання у віковій групі 18-24 роки. Джерело: розроблено автором на основі [34]

Кількість осіб, яка залишила освіту раніше у віці з 18 до 24 помітно знижується з 13,8% в 2010 році і до 9,5% в 2023 році. У 2020 році даний показник становив 10%, що означає, що завдання, поставлено стратегією Європа 2020 виконане. Тенденція йде на зниження, що позитивно впливає на рівень кваліфікованості населення.

Що стосується частки населення з вищою освітою для молодшого покоління, то статистика така:

Особи, які отримали вищу освіту, вікова група 30-34 роки, %

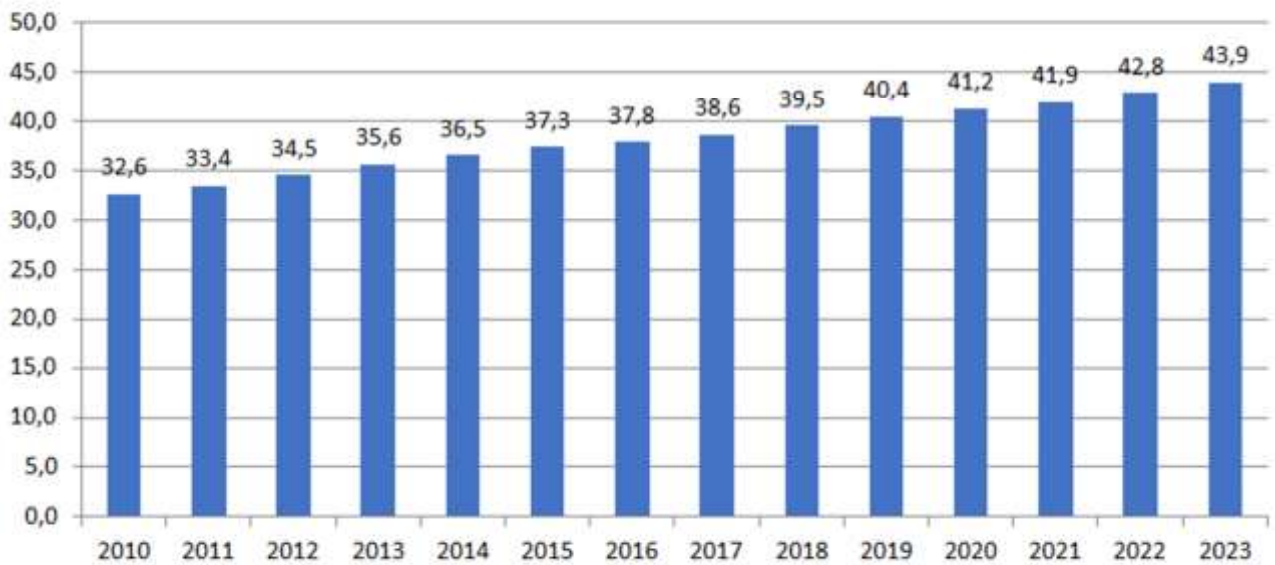

Рис. 2.6. Особи, які отримали вищу освіту, віковою групою 30-34 роки. Джерело: розроблено автором на основі [35]

Статистика, знову ж таки, не має тенденцій на зниження і росте досить стрімко, збільшившись з 32,6 % до 43,9% за 13 років. У 2019 році було подолано поріг в 40% населення віком 30-34 роки, яке має вищу освіту. Тобто, завдання Європа 2020 було виконано.

Особи, яким загрожує бідність або соціальна ізоляція, тис. людей

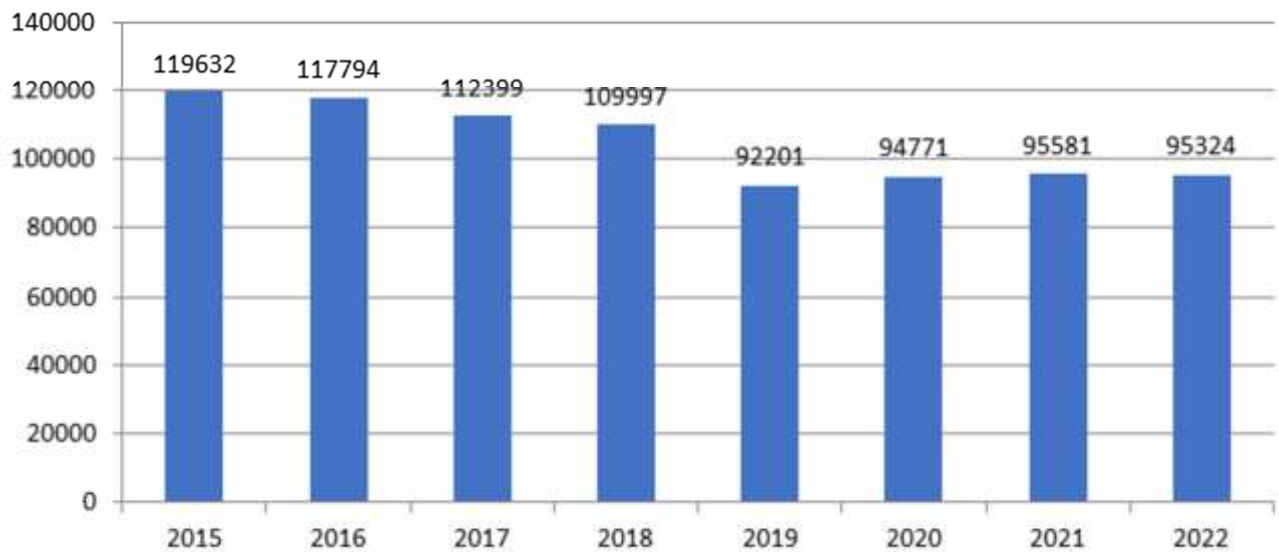

Рис. 2.7. Особи, яким загрожує бідність або соціальна ізоляція. Джерело: розроблено автором на основі [36]

За наявною інформацією, вже в період з 2015 по 2020 кількість людей, яким загрожує бідність зменшилась на 24 мільйони, але, якщо до пандемії COVID-19 тенденція кількості осіб за межею бідності знижувалась, то після неї є тенденція сталої кількості даної категорії людей.

Отже, підбиваючи підсумки, хоча і не всі установлені цілі стратегією Європа 2020 було виконано, все ж у статистиці у більшості просліджуються позитивні тенденції, що вказує на те, що ЄС проводить успішну політику і поступово досягає тих глобальних цілей, установлених законотворчими документами. Тобто, реалізація соціальної політики Європейського Союзу позитивно впливає на жителів країн-членів, а також на сталий розвиток ЄС, адже її реалізація впливає на численну кількість сфер життя, які є підґрунтям для сталого розвитку всього союзу.

2.3. Перспективи подальшого розвитку соціальної політики сталого розвитку Європейського союзу

Хоча і європейська спільнота демонструє сталий розвиток у всіх сферах, а також виконує поставлені для неї задачі, сучасний світ все ще стоїть перед низкою викликів та все ще актуальних на сьогодні проблем екології, соціальної нерівності, економічні кризи. Шлях до сталого розвитку через реалізацію соціальної політики все ще залишається важливим пріоритетом у житті країн.

Європейською Комісією у березні 2021 року було представлено Європейський план дій у сфері соціальних прав, який визначає такі завдання:

До 2030 року щонайменше 78% населення віком від 20 до 64 років повинно бути зайнятим у трудовій діяльності;

До 2030 року принаймні 60% дорослого населення повинно брати участь у щорічному навчанні;

Зменшення на 15 мільйонів людей, яким загрожує бідність чи соціальна ізоляція.
[37]

Дані цілі досить схожі до тих, які ставила перед собою стратегія Європа 2020, що означає, що ті значення, які Європейський союз має на сьогодні не є кінцевими і розробка та прийняття заходів у даних сферах має довготривалий характер. Адже Європа стикається наразі з такими викликами як демографічні зміни, де старіння населення все сильніше чинить тиск на систему соціального забезпечення. Саме тому однією із цілей встановлено регулярна освіта громадян, а конкретно з метою збільшення висококваліфікованих кадрів на ринку праці, яких, з часом, буде не вистачати.

Це пов'язано також і з тим, що з кожним роком на світ сильніше впливають наслідки глобалізації, що означає, що конкуренція у певних галузях із-за кордону може призвести до шкоди певним галузям та регіонам.

Також залишається і досі актуальним проблема соціальної нерівності у сфері економічного забезпечення домогосподарств, де спостерігається значний розрив між багатими та бідними.

У Декларації La Hulre про майбутнє Європи у контексті Стовпу соціальних прав, опублікованої 16 квітня 2024 року розглядаються ті цілі, які в майбутній перспективі плануються до реалізації. Цілі ЄС щодо зайнятості, навчання та скорочення бідності до 2030 виділяються як такі, що мають першочергове значення. В контексті цифрового та зеленого переходу, Стовп соціальних прав сприяє збереженню прав працівників, створення гендерної рівності, надання справедливих можливостей для підвищення кваліфікації, перекваліфікації, надання справедливих умов праці, соціального захисту, інтеграції, надання доступної медичної допомоги. В межах даного механізму у довгостроковій перспективі закладено основу для політики адаптації населення, що потребує в інтеграції, підтримки сімей, сприяння активному та здоровому старінню, задоволення різноманітних потреб мінливої робочої сили, при цьому дотримуючись принципів солідарності та справедливості між поколіннями.

Підтверджується права та свободи на доступ до державних послуг та послуг загального інтересу у тому числі соціальних та надання їх на високому рівні, адже саме через державні установи реалізується безпосередня соціальна підтримка населення, а це означає, що встановлений пріоритет є важливою рушійною силою у складному процесі реалізації соціальної політики.

Підтримка соціального діалогу як опори демократії має необхідний характер для ефективного соціального діалогу на рівні Європейського Союзу як ключового елементу європейської соціальної моделі та демократії, в результаті чого покращуються умови праці та ведення бізнесу.

На майбутню перспективу все ще залишається актуальним важливість свободи зібрань та асоціацій, а також виключність права кожного працівника на доступ до

інформації, консультацій на робочому місці, право на колективні переговори та дії.

Відповідно до Барселонської тристоронньої заяви, у подальшому необхідні дії, які урегулюють проблеми браку робочої сили та невідповідності навичок населення. Право на якісну та інклюзивну освіту, а також професійну підготовку має важливе значення для надання допомоги як людям, що працюють, так і безробітним. Пріоритетом на майбутнє встановлено виконання певних дій для реалізації даного права. Європейський рік навичок надав суттєвий імпульс у даному напрямі, і в подальшому соціальна політика націлена на те, щоб його зберегти.

Також присутнє прагнення підтримки та інвестиції у молодь, боротися з дискримінацією у суспільстві та на ринку праці, адже стратегії, що були розроблені у цій сфері сягають лише до 2025 року. Пріоритетом постає поглиблена робота над дискримінацією за ознакою статі, расового, етнічного походження, релігії чи переконань, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації за допомогою інтерсекційного підходу. Окремо виділяється важливість інтеграції ромів.

З розвитком технологій європейська спільнота прагне використовувати дані можливості на максимум, впроваджуючи нові технології та цифрові екосистеми для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності. Але спільнота відноситься насторожено до поширення штучного інтелекту, алгоритмічного керування робочим місцем, тому пріоритетом зазначено оцінка та впровадження, можливо, додаткових дій, які створять справедливі умови праці у ключових сферах цифрової роботи, а саме у дистанційній роботі, праві на відключення, впровадження принципу контролю людини для штучного інтелекту, регуляція керування за допомогою алгоритмів та створення інформаційно-ресурсної бази для інформування працівників.

В питаннях безпеки та гігієни праці підтверджується підхід, який має спрямування на запобігання смертей, які пов'язані з роботою. Розглядається

варіант подальшої розробки та впровадження нормативних актів для врахування та врегулювання ризиків, які пов'язані з цифровим переходом та мають негативний вплив на психічне здоров'я. А також, у зв'язку зі зміною клімату важливим є запобігання небезпек, пов'язаних з цим. До того ж, варто якнайшвидше встановлення стандартів небезпечних речовин і цим самим сприяти їх заміні, роблячи акцент на профілактиці онкологічних захворювань. Цьому може допомогти досвід Європейського інструменту тимчасової підтримки для зменшення ризиків безробіття у надзвичайних ситуаціях.

У декларації La Hulre стверджується, що на майбутнє необхідні зусилля для підвищення рівня пенсійного забезпечення. Не завжди у грошовому вимірі, а ще й легкому доступі.

У сфері охорони здоров'я основним акцентом є профілактика захворювань, а також адекватний та рівний доступ до можливостей лікування для кожної людини.

Зазначається, що для того, щоб зробити координацію соціального забезпечення ще більш перспективною, необхідна більша правова визначеність, збільшення прозорості та співпраці між державами-членами. У цьому може посприяти обмін інформаційною системою соціального забезпечення та комплексне бачення цифровізації, що зробить системи соціального захисту більш зручними для населення.

Боротьба з бідністю та соціальну інтеграцію все ще залишається пріоритетною. Виконання рекомендації Ради у питаннях мінімального доходу, який забезпечує активну інтеграцію має стати акцентним для подальшого розвитку та оновлення систем соціального захисту на національному рівні.

У питаннях підтримки людей з інвалідністю планується вжити подальші дії для включення аспекту інвалідності до всіх політики ЄС та створити амбіційний другий етап Стратегії прав людей з інвалідністю.

Для підтримки людей, що мають проблеми із психічним здоров'ям планується продовження створення та розвитку Комплексного підходу до лікування психічного здоров'я.

Все ще лишаються актуальними проблеми безпритульних, такі як недоступність житла, в особливості в міських районах, енергетична бідність, висока вартість купівлі житла. Пріоритетом постає їх вирішення.

Компонентом, що є елементом контролю та моніторингу за реалізацією соціальної, економічної політики був Європейський семестр і надалі залишається таким.

Наголошується на необхідності продовження роботи над збільшенням соціальних інвестицій, необхідно максимально використовувати той потенціал ринку праці та наявної соціальної політики для продовження економічного зростання, конкурентоспроможності. [38]

Для розвитку даних напрямів, застосовується Європейський стовп соціальних прав, який, в свою чергу, є частиною набагато більшої системи, яка, в свою чергу сприяє досягнення Цілей сталого розвитку ООН. Дані цілі були розроблені для загальносвітової практики, але Європейський союз також повинен опиратись на них у подальшому для того, щоб йти в ногу з всім світом.

Цілями сталого розвитку було визначено такі:

Подолання бідності;

Подолання голоду, забезпечення продовольчої безпеки, розвиток сільського господарства;

Забезпечення міцного здоров'я та добробуту;

Надання якісної освіти упродовж всього життя для будь-якої категорії населення;

Забезпечення гендерної рівності;

Надання доступу до чистої води та належних санітарних умов;

Надання доступної за цінами електроенергії;

Сприяння надання гідних умов праці та економічному зростанню;

Створення стійкої інфраструктури, розвиток промисловості та інновацій;

Скорочення нерівності;

Забезпечення сталого розвитку громад та міст;

Перехід до раціонального споживання та виробництва;

Боротьба із причинами та наслідками зміни клімату;

Збереження водних ресурсів планети;

Захист та відновлення екосистеми суші;

Підтримка миру та справедливості;

Зміцнення партнерства у питаннях сталого розвитку. [39]

У реалізації соціальних прав, Європейському союзу варто посилювати співпрацю з Радою Європи та надалі просувати Європейську соціальну хартію.

Отже, Європейському союзу для власного сталого розвитку треба продовжувати розвивати соціальну політику у тих напрямках, які були до цього, зважаючи на сучасні тренди, тенденції та виклики. Боротьба зі зміною клімату, дослідження та алгоритмізація штучного інтелекту це ті новітні напрями, з якими соціальна політика стикається вперше на загальносвітовій практиці, і уряд Європейського союзу, як представники розвинутих держав повинні розробити такий комплекс дій, який ефективно допомагав і місцевому населенню, і став прикладом для менш розвинутих країн, яким чином можливо реалізувати, і, можливо, надати фінансову допомогу, тим самим закріпивши подальше партнерство.

А також продовжувати розвиток у питаннях, які до сих пір лишаються актуальними: освіта, гендерна та соціальна рівність, імміграція та еміграція, регулювання ринку праці.

ВИСНОВКИ

Отже, соціальна політика для забезпечення сталого розвитку Європейського союзу є великим та багатогранним явищем. Не дивлячись на те, що вона має відносно коротку історію, соціальна політика пройшла низку трансформацій, починаючи від підписання Римського договору в 1957 році, де було скасовано обмеження для роботи за ознаками громадянства у сфері атомної енергетики, далі створення Європейської економічної спільноти, де вказувалось про важливість соціального розвитку, адже той сприяє економічному підйому, створення Єдиного європейського акту для створення єдиного соціального простору у межах держав-членів, підписання Хартії Співтовариства про основні права працівників і, врешті-решт, підписання Маастрихтського договору про заснування Європейського союзу, де було закріплено нормативно-правове регулювання соціальної політики, освіти, професійного навчання та молоді, економічного й соціального з'єднання, було прийнято Білу книгу «Про зростання, конкурентоспроможність і зайнятість: виклики і шляхи вступу у XXI ст», Зелена книга: «Європейська соціальна політика, роздуми для Союзу», Біла книга: «Європейська соціальна політика: шлях для Союзу, де було закріплено фундаментальні вимоги до соціальної політики. Далі було створено Амстердамська угода, Новий порядок денний і надалі впроваджуються різні законодавчі акти та стратегії, що дозволяють реалізовувати соціальну політику.

В ході прийняття законодавчих актів було створено інституційний устрій для регулювання Європейського союзу в цілому та регулювання соціальної політики зокрема. Це Європейський парламент, Рада ЄС, Європейська комісія, комітет Європейського парламенту з питань зайнятості та соціальних питань, Європейський соціально-економічний комітет, Суд ЄС. А також відповідальність несуть національні уряди, національні парламенти, соціальні партнерства.

Звісно, соціальна політика сталого розвитку ЄС стикається з проблемами та викликами. Це флоридизація населення, активний міграційний процес, різний інституційний та політичний устрій країн-членів.

Інструменти та механізми покликані вирішувати дані проблеми. Інструментами виділяються такі нормативно-правові акти як Європейська конвенція з прав людини, Європейська соціальна хартія, а також численні директиви, як от наприклад Директива про регулювання деяких аспектів організації робочого часу у 2003 році, Директива про рівну оплату праці. Механізмами можна виділити Європейський семестр, Європейський стовп соціальних прав і численні фонди, які забезпечують матеріально підтримку соціальної політики.

Завдяки даним механізмам та інструментам реалізуються важливі задачі соціальної політики та забезпечується сталий розвиток Європейського союзу.

З огляду на статистику, було проаналізовано вплив реалізації соціальної політики сталого розвитку на Європейський союз і у всіх аспектах, які піддалися аналізу, а саме: рівень зайнятості населення віком від 20 до 64 років, витрати на сферу досліджень та розробки, викиди парникових газів, частку відновлювальної енергії, осіб, які раніше залишили освіту та навчання, осіб, які отримали вищу освіту, осіб, яким загрожує бідність або соціальна ізоляція і по кожному пункту йде позитивний розвиток по всіх пунктах.

Подальші перспективи розвитку передбачають подальший розвиток всіх аспектів, над якими наразі працює європейська спільнота у сфері соціальної політики, це соціальна та гендерна рівність, допомога людям у скрутному життєвому становищі, регуляція трудових відносин, імміграція, освіта, а також проблеми, які стали актуальними нещодавно – кліматичні зміни, інноваційні технології, штучний інтелект.

Дослідження підтверджує, що соціальна політика відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку країн ЄС. Вона спрямована на забезпечення

соціальної справедливості, зменшення нерівностей і підтримку соціально вразливих груп населення.

Європейський Союз, в свою чергу, має ключову роль у формулюванні та впровадженні соціальної політики, спрямованої на сталий розвиток. Механізми та інструменти ЄС спрямовані на підтримку соціальних ініціатив, розвиток людського капіталу та збільшення соціальної включеності. І дані механізми виконують поставлені перед ними задачі, покращуючи добробут населення жителів держав-членів.

В подальшому соціальна політика має всі засади для успішної реалізації тими шляхами, які наявні наразі, покращуючи їх за допомогою новітніх технологій. Соціальна політика для забезпечення сталого розвитку Європейського союзу є чудовим прикладом для інших держав.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ярова Л. В Соціальна політика Європейського Союзу: етапи розвитку і правова база / Л. В. Ярова // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2010. – Вип. 21. – С. 257-267.
2. Динаміка становлення соціальної політики ЄС: основні етапи / О. Івасечко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. - 2014. - Вип. 26. - С. 107-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unir_2014_26_20 (Дата звернення: 15.05.2024)
3. Окладна М. Г. Соціальна політика Європейського Союзу: становлення і розвиток / М. Г. Окладна, І. В. Яковюк. – Харків : Оберіг, 2016. – 40 с. – (Серія: Наукові доповіді, вип. 19)
4. Форманюк В. В Становлення і еволюція соціальної політики ЄС / В. В. // АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИКИ – Національний університет «Одеська юридична академія» Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2015. – Вип. 55. – С. 59-70.
5. Вплив розвитку людського капіталу на конкурентоспроможність економіки Європейського Союзу / Ю. О. Свердлова // Економічний часопис-XXI. - 2014. - № 7-8(2). - С. 12-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2014_7-8%282%29__4 (Дата звернення: 15.05.2024)
6. Johannes BAHRKE. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_983 (Accessed: 15.05.2024)
7. European Parliament. Legislative powers. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers> (Accessed: 15.05.2024)

8. Publications Office of the European Union. Social policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/social-policy.html> (Accessed: 15.05.2024)
9. European Parliament. Welcome words. URL: <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/empl/about> (Accessed: 15.05.2024)
10. Eurofound. Conference on tripartism, URL: <https://www.eurofound.europa.eu/en/events/conference-tripartism-13> (Accessed: 15.05.2024)
11. European Parliament. Social Europe: what Parliament is doing on social policy URL: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20170616STO77648/social-europe-what-parliament-is-doing-on-social-policy> (Accessed: 15.05.2024)
12. Publications Office of the European Union. Social policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/social-policy.html> (Accessed: 15.05.2024)
13. European Commission. Social protection & social inclusion. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=750> (Accessed: 15.05.2024)
14. Proposal for a COUNCIL RECOMMENDATION on strengthening social dialogue in the European Union. From: General Secretariat of the Council To: Delegations. No. prev. doc.: 9650/23
15. Найдич, М. А. Відкритий метод координації як спосіб співпраці Європейського Союзу з країнами-учасниками / М. А. Найдич // Актуальні проблеми зовнішньої політики України : матеріали 6-ї Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчен., 7 груд. 2012 р., м. Чернівці / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Ф-т історії, політол. та міжнар. відносин, Каф. міжнар. відносин, Департамент освіти і науки, молоді та спорту Чернів. облдержадмін. ; [редкол.: Т. Я. Лупул та ін.]. - Чернівці, 2012. - С. 130-131.
16. Operation data portal. Ukraine Refugee Situation URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (Accessed: 15.05.2024)

17. Оксана Щирба. Небажана вагітність: право на аборт у Польщі. Режим доступу: <https://www.sestry.eu/statti/nebazhana-vagitnist-pravo-na-abort-u-polshchi#:~:text=%D0%A3%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%202021%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%B2,%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B8%20%D1%88%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96> (Дата звернення: 15.05.2024)
18. Amnesty International UK. What is the European Convention on Human Rights (ECHR)? URL: <https://www.amnesty.org.uk/what-is-the-european-convention-on-human-rights> (Accessed: 15.05.2024)
19. Directive 2003/88/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time. Official Journal L 299 , 18/11/2003 P. 0009 - 0019
20. European Commission: Employment, Social Affairs & Inclusion. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=706&langId=en&intPageId=205> (Accessed: 15.05.2024)
21. Payanalytics. Pocket Guide: The EU Pay Transparency Directive. URL: <https://www.payanalytics.com/resources/guides/eu-pay-transparency-directive-rules> (Accessed: 15.05.2024)
22. European Commission. The European Semester explained. URL: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester/framework/european-semester-explained_en (Accessed: 15.05.2024)
23. EPR. Our work on the European Semester. URL: <https://www.epr.eu/what-we-do/policy-analysis/european-semester/> (Accessed: 15.05.2024)

24. European commission. The European Pillar of Social Rights in 20 principles.
URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1606&langId=en> (Accessed: 15.05.2024)
25. United Nations. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/partnerships/eu-external-investment-plan-eip-including-european-fund-sustainable-development> (Accessed: 15.05.2024)
26. European Commission. Asylum, Migration and Integration Fund (2021-2027). URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2021-2027_en (Accessed: 15.05.2024)
27. European Commission. Horizon Europe. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (Accessed: 15.05.2024)
28. European Commission: What is Erasmus+? URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus> (Accessed: 15.05.2024)
29. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth/ Brussels, 3.3.2010 COM(2010) 2020 final
<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
30. Eurostat. Employment and activity by sex and age - quarterly data. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q_custom_11351510/default/table?lang=en (Accessed: 15.05.2024)
31. The World Bank. Research and development expenditure (% of GDP) - European Union. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?view=chart&locations=EU> (Accessed: 15.05.2024)
32. Eurostat. Net greenhouse gas emissions. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_13_10/default/table?lang=en&category=cli.cli_gge (Accessed: 15.05.2024)
33. European Environment Agency. Share of energy consumption from renewable sources in Europe. URL: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/share-of-energy-consumption-from> (Accessed: 15.05.2024)
34. Eurostat. Early leavers from education and training, age group 18-24. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem020/default/table?lang=en&category=es.tesem> (Accessed: 15.05.2024)

35. Eurostat. Tertiary educational attainment, age group 30-34. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem030/default/table?lang=en&category=es.tesem> (Accessed: 15.05.2024)
36. Eurostat. Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_11366085/default/table?lang=en (Accessed: 15.05.2024)
37. Confédération Européenne des Syndicats Indépendants. European Pillar of Social Rights Action Plan. URL: <https://www.cesi.org/posts/pulser-european-pillar-of-social-rights/#:~:text=%2DAt%20least%2078%25%20of%20the,of%20poverty%20or%20social%20exclusion>. (Accessed: 15.05.2024)
38. La Hulpe Declaration on the Future of the European Pillar of Social Rights. La Hulpe, Belgium 16 April 2024
<https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/media/bj0adazv/declaration-finale.pdf>
39. Дія. Бізнес. Цілі сталого розвитку. Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku> (Дата звернення: 15.05.2024)
40. Cédric Fettouche. What is the European Union? Infographics of the EU system 2021. URL: <https://www.humanitariandesigners.org/2021/01/28/european-union-infographic/> (Accessed: 15.05.2024)
41. Ruth Mampuys. Types of EU law. URL: https://www.researchgate.net/figure/The-types-of-EU-law-can-be-divided-into-primary-legislation-the-Treaties-of-the-EU-and_fig1_349028190 (Accessed: 15.05.2024)
42. Слюсаренко, К. В. Соціальна політика ЄС: сучасні виклики і перспективи / Катерина Володимирівна Слюсаренко, Марина Михайлівна Садовенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 1. – С. 80-90.

Огляд зарубіжної літератури

1. **Johannes BAHRKE. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_983 (Accessed: 15.05.2024)**

The Commission's article presents a bold vision for Europe's digital future, outlining clear goals, strategies, and principles for achieving digital sovereignty and resilience by 2030. It highlights key areas such as infrastructure, skills, and sustainability while emphasizing the importance of a human-centric approach. The proposal for a Digital Compass, concrete targets, and emphasis on sustainability are commendable aspects. However, the article could provide more detailed strategies for inclusivity and global cooperation, as well as deeper insights into privacy protection. Overall, it offers a comprehensive framework for digital advancement, but effective implementation and addressing emerging challenges will be crucial.

2. **European Parliament. Legislative powers. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers> (Accessed:15.05.2024)**

This article offers a clear overview of how legislation is made within the EU. It explains the roles of institutions like the European Parliament and the European Commission in drafting and adopting laws. While it covers a wide range of legislative procedures, from the ordinary to the special, it could be more concise. Additionally, incorporating visual aids could enhance understanding. Overall, it serves as a useful resource but could benefit from simplification and visual support.

3. **Publications Office of the European Union. Social policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/social-policy.html> (Accessed: 15.05.2024)**

This article succinctly outlines the EU's social policy objectives, highlighting key areas such as employment promotion, social protection, and combating exclusion. It emphasizes the shared responsibility between EU countries and the EU itself, with provisions for directive adoption to ensure minimum standards in various social areas. Overall, it provides a concise overview of the EU's approach to social policy.

4. **European Parliament. Welcome words. URL: <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/empl/about> (Accessed: 15.05.2024)**

This welcome message from the EMPL Committee provides a concise overview of its extensive responsibilities in employment and social policy. With 55 members representing diverse political groups, the committee is dedicated to addressing crucial issues such as working conditions, social inclusion, and discrimination. The message invites visitors to explore the website for comprehensive information on the committee's activities, offering an opportunity to stay informed about their important work.

5. **Eurofound. Conference on tripartism, URL: <https://www.eurofound.europa.eu/en/events/conference-tripartism-13> (Accessed: 15.05.2024)**

The EU Presidency Conference on Tripartism provided a platform for meaningful dialogue between stakeholders on crucial social and employment issues. Roger Briesch, President of the European Economic and Social Committee, highlighted the importance of tripartism in EU decision-making and the Committee's pivotal role in representing civil society. The conference underscored the significance of partnership in addressing challenges like employment and social inclusion, emphasizing the need for collaboration at all levels. Through its diverse membership and expertise, the Committee serves as a vital bridge between

Europe and civil society, promoting participatory democracy and reducing the "democratic deficit." The event's focus on fostering dialogue and cooperation sets a positive precedent for future policymaking and societal engagement within the EU.

6. European Parliament. Social Europe: what Parliament is doing on social policy

URL: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20170616STO77648/social-europe-what-parliament-is-doing-on-social-policy> (Accessed: **15.05.2024**)

The article "Social Europe: what Parliament is doing on social policy" offers a comprehensive overview of the EU's efforts to address social challenges, from employment to public health. Highlighting initiatives such as the European Pillar of Social Rights and the European Solidarity Corps, it demonstrates the EU's commitment to fostering inclusion and opportunity. The piece effectively communicates the diverse range of policies and measures being pursued at both EU and national levels, making it a valuable resource for understanding ongoing efforts to create a more equitable society.

7. Publications Office of the European Union. Social policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/social-policy.html> (Accessed: 15.05.2024)

The article succinctly outlines the Treaty of Lisbon's impact on EU social policy, highlighting key amendments and innovations. It emphasizes the continued primacy of Member States in social policy implementation, with the EU serving a supporting role.

8. European Commission. Social protection & social inclusion. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=750> (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a concise overview of the European Union's efforts in social protection and inclusion, highlighting key initiatives such as the European Pillar of Social Rights and the Social Scoreboard. It emphasizes the collaborative

approach between the EU and Member States in addressing social challenges and outlines the policy framework and funding mechanisms in place to support these efforts.

9. Proposal for a COUNCIL RECOMMENDATION on strengthening social dialogue in the European Union. From: General Secretariat of the Council To: Delegations. No. prev. doc.: 9650/23

The proposal, addressed from the General Secretariat of the Council to Delegations, outlines recommendations for bolstering social dialogue within the European Union. It emphasizes the importance of robust cooperation between various stakeholders and advocates for inclusive decision-making processes to promote effective social policies and initiatives.

10. Operation data portal. Ukraine Refugee Situation URL:

<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (Accessed: 15.05.2024)

These are statistical data on the number of refugees in different countries.

11. Amnesty International UK. What is the European Convention on Human Rights (ECHR)? URL: <https://www.amnesty.org.uk/what-is-the-european-convention-on-human-rights> (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a concise overview of the European Convention on Human Rights (ECHR), highlighting its creation, purpose, and impact. It explains how the ECHR was established in the aftermath of World War II to protect fundamental rights across Europe. Additionally, it explores the role of the European Court of Human Rights (ECtHR) in enforcing the convention and ensuring accountability. Moreover, the article discusses the significance of the Human Rights Act (HRA) in integrating the ECHR into UK law, thereby enhancing access to justice for citizens. Overall, it offers valuable insights into the mechanisms safeguarding human rights in Europe.

12. Directive 2003/88/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time. Official Journal L 299 , 18/11/2003 P. 0009 - 0019

Directive 2003/88/EC of the European Parliament and of the Council, issued on November 4, 2003, addresses various aspects of working time organization. It aims to establish minimum requirements for working hours, rest periods, and annual leave to ensure the health and safety of workers. The directive covers regulations such as maximum weekly working hours, daily and weekly rest periods, and paid annual leave entitlements. Additionally, it includes provisions regarding night work, shift work, and measures to protect workers in exceptional circumstances, such as emergencies or unforeseen events. Overall, the directive seeks to promote a balance between work and personal life while safeguarding the well-being of employees.

13. European Commission: Employment, Social Affairs & Inclusion.

**<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=706&langId=en&intPageId=205>
(Accessed: 15.05.2024)**

This article provides a comprehensive overview of the Working Time Directive, highlighting its key provisions and the efforts for its better implementation, emphasizing the crucial role it plays in safeguarding workers' rights and ensuring a healthy work-life balance across the EU.

14. Payanalytics. Pocket Guide: The EU Pay Transparency Directive. URL:

<https://www.payanalytics.com/resources/guides/eu-pay-transparency-directive-rules> (Accessed: 15.05.2024)

This concise guide offers a comprehensive overview of the EU Pay Transparency Directive, covering its aims, key requirements, and implications for employers and employees. It provides essential information on pay transparency, equity, and gender pay gap reporting, making it an invaluable resource for understanding and preparing for this significant legislation.

15. European Commission. The European Semester explained. URL:

https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester/framework/european-semester-explained_en (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a comprehensive overview of the European Semester, highlighting its origins, objectives, and key components. It outlines the timeline and procedures involved in the Semester cycle, emphasizing the importance of policy coordination and dialogue among EU Member States. Additionally, it discusses the Semester's role in promoting economic growth, job creation, financial stability, and addressing macroeconomic imbalances. Overall, it serves as a valuable resource for understanding the EU's economic governance framework.

16. EPR. Our work on the European Semester. URL: <https://www.epr.eu/what-we-do/policy-analysis/european-semester/> (Accessed: 15.05.2024)

This article offers a concise explanation of the European Semester, detailing its role in monitoring and coordinating economic and fiscal policies among EU Member States. It highlights the adaptation of the Semester to integrate the Recovery and Resilience Facility in response to the Covid-19 pandemic. Additionally, it emphasizes the significance of the European Pillar of Social Rights in shaping EU policies, including the Semester. The provided examples of analytical analyses, letters, and consultations demonstrate the organization's active engagement with the Semester process. Overall, it serves as an informative resource on the European Semester and its implications for EU policy coordination.

17. European commission. The European Pillar of Social Rights in 20 principles. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1606&langId=en> (Accessed: 15.05.2024)

This article succinctly outlines the European Pillar of Social Rights, emphasizing its 20 principles as a roadmap for fostering a fair and inclusive social Europe. It highlights the Commission's commitment to implementing these principles through concrete actions, emphasizing collaboration among EU institutions, national authorities, and civil society. The inclusion of an easy-to-read version of the 20 principles enhances accessibility and understanding. Overall, the article

effectively communicates the significance and ongoing efforts to realize the Pillar's objectives.

18. **United Nations. Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development.** URL: <https://sdgs.un.org/partnerships/eu-external-investment-plan-eip-including-european-fund-sustainable-development> (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a comprehensive overview of the EU External Investment Plan (EIP) and the European Fund for Sustainable Development, showcasing their contributions to job creation, economic growth, and sustainable development in neighboring countries and Africa. Through financial guarantees and blending projects, the EIP has facilitated substantial investments, particularly benefiting small businesses, healthcare, and infrastructure development. The projected impacts demonstrate the Plan's potential to foster job creation, renewable energy generation, and improved infrastructure. With continued funding and expanded geographic scope, the EIP is poised to sustainably drive development in the future.

19. **European Commission. Asylum, Migration and Integration Fund (2021-2027).** URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2021-2027_en (Accessed: 15.05.2024)

This article offers a comprehensive insight into the Asylum, Migration, and Integration Fund (AMIF) for 2021-2027, highlighting its objectives, funded actions, implementation, beneficiaries, and associated countries. It serves as a valuable resource for understanding the fund's role in addressing migration challenges and promoting integration within the EU.

20. **European Commission. Horizon Europe.** URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a concise overview of Horizon Europe, the EU's flagship research and innovation funding program until 2027. With a budget of €5.5 billion, it addresses global challenges, promotes collaboration, and supports the

EU's competitiveness and growth. Key features include the European Innovation Council, missions, open science policy, and new partnership approaches. It's a valuable resource for those seeking funding and engaging in research and innovation endeavors.

21. European Commission: What is Erasmus+? URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus> (Accessed: 15.05.2024)
Erasmus+ is a robust EU program supporting education, training, youth, and sport, boasting a substantial budget increase to €26.2 billion for 2021-2027. It emphasizes social inclusion, green and digital transitions, and youth engagement in democratic life. With enhanced grant levels and diverse opportunities across various sectors, Erasmus+ remains a pivotal platform for fostering collaboration and innovation in Europe.

22. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth/ Brussels, 3.3.2010 COM(2010) 2020 final
<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
The "Europe 2020 Strategy" lays out a comprehensive plan for the EU's growth, focusing on smart, sustainable, and inclusive principles. With clear targets and flagship initiatives, it aims to tackle economic challenges and foster collective action among member states. The strategy emphasizes stronger economic governance and partnerships across various sectors for its successful implementation.

23. Eurostat. Employment and activity by sex and age - quarterly data. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q_custom_11351510/default/table?lang=en (Accessed: 15.05.2024)

These are statistical data regarding employment and activity by sex and age - quarterly data.

24. The World Bank. Research and development expenditure (% of GDP) - European Union. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?view=chart&locations=EU> (Accessed: 15.05.2024)

These are statistical data regarding research and development expenditure.

25. **Eurostat. Net greenhouse gas emissions. URL:**
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_13_10/default/table?lang=en&category=cli.cli_gge (Accessed: 15.05.2024)
 These are statistical data regarding net greenhouse gas emissions
26. **European Environment Agency. Share of energy consumption from renewable sources in Europe. URL:**
<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/share-of-energy-consumption-from> (Accessed: 15.05.2024)
 These are statistical data regarding share of energy consumption from renewable sources in Europe
27. **Eurostat. Early leavers from education and training, age group 18-24. URL:**
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem020/default/table?lang=en&category=es.tesem> (Accessed: 15.05.2024)
 These are statistical data regarding early leavers from education and training, age group 18-24
28. **Eurostat. Tertiary educational attainment, age group 30-34. URL:**
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem030/default/table?lang=en&category=es.tesem> (Accessed: 15.05.2024)
 These are statistical data regarding tertiary educational attainment, age group 30-34
29. **Eurostat. Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex. URL:**
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_11366085/default/table?lang=en (Accessed: 15.05.2024)
 These are statistical data regarding persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex
30. **Confédération Européenne des Syndicats Indépendants. European Pillar of Social Rights Action Plan. URL:** <https://www.cesi.org/posts/pulser-european-pillar-of-social-rights/#:~:text=%2DA%20least%2078%25%20of%20the,of%20poverty%20or%20social%20exclusion.> (Accessed: 15.05.2024)
 The European Pillar of Social Rights Action Plan outlines concrete initiatives to realize fair labor markets and social protection systems. With clear targets for employment, skills, and poverty reduction by 2030, it calls for collaborative efforts between Member States, the EU, social partners, and civil society.
31. **La Hulpe Declaration on the Future of the European Pillar of Social Rights. La Hulpe, Belgium 16 April 2024**
<https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/media/bj0adazv/declaration-finale.pdf>

This is interinstitutional Declaration signed by the EU institutions (European Commission, European Parliament and Council of the EU), social partners and civil society. The aim of the declaration is to prepare the future social agenda of the 2024-2029 period and to reconfirm the European Pillar of Social Rights as the EU social policy compass for years to come.

32. **Cédric Fettouche. What is the European Union? Infographics of the EU system 2021. URL:**
<https://www.humanitariandesigners.org/2021/01/28/european-union-infographic/> (Accessed: 15.05.2024)

This article provides a comprehensive overview of the European Union system in 2021, highlighting its structures, institutions, and key processes. Through detailed explanations and insightful infographics, it elucidates the EU's complexities, shedding light on its humanitarian efforts, governance mechanisms, and decision-making processes. A valuable resource for understanding the EU's multifaceted operations.

33. **Ruth Mampuys. Types of EU law. URL:**
https://www.researchgate.net/figure/The-types-of-EU-law-can-be-divided-into-primary-legislation-the-Treaties-of-the-EU-and_fig1_349028190 (Accessed: 15.05.2024)

This is a scheme that reflects the structure of European Union law.

Анотація кваліфікаційної бакалаврської роботи

This thesis is devoted to the analysis of the social policy system in the context of sustainable development of the European Union. Its purpose is to identify the strategies and tools used by the governments of the EU countries to ensure social well-being and sustainability of society, as well as to reveal the reasons for the successful and unsuccessful implementation of social programs. The tasks of the work include the study of the history of the development of the social policy of the EU, the definition of the institutional and political system in this area, the analysis of the current state and problems, as well as the effectiveness of the implementation of social programs. The work is based on the analysis of literary sources, statistical and empirical research, comparative and documentary analysis. The information base includes current research from Ukrainian and European scientists, legislative acts and statistical data from the Eurostat database.

As a result of the conducted research, the successful implementation of the social policy carried out by the governments of the member states, as well as by the European Union, how the implementation of the policy realizes the sustainable development of the union was revealed. Problems and prospects for their solution are also considered.